

Tanja Välipakka-Toivonen

Tuoreita tarinoita Lapualta

Tapahtumatuottamiseen erikoistuneen osakeyhtiön
haasteita ja mahdollisuuksia

Opinnäytetyö

Kevät 2011

Kulttuurialan yksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuuri

Koulutusohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Kulttuurituottaja, aikuiskoulutus

Tekijä: Tanja Välipakka-Toivonen

Työn nimi: Tuoreita tarinoita Lapualla, Tapahtumatuottamiseen erikoistuneen osakeyhtiön haasteita ja mahdollisuuksia

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 56

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyöni aihe syntyi työharjoitteluni alkumetreillä festivaalitoimikunnan palaverissa Lapualla. Sen tavoitteena on etsiä vastauksia seuraavaan kysymykseen: Mitä palveluita Lapua Festivals Oy voi tuottaa eteläpohjalaiselle yleisölle lähitulevaisuudelle?

Työni lähtökohdan muodostaa alkuvuodesta perustettu Lapua Festivals Oy. Osakeyhtiössä mukana on Teatteri Lapuan ja Rockyhdistys Ämyrin jäsenistöä. Yhtiön perustaminen tuli ajankohtaiseksi, koska yhdistykset ovat järjestämässä ensimmäistä kertaa Vanhan Paukun Festivaaleja yhteistyössä Lapuan kulttuuritoimen kanssa.

Käytin työssäni toimintatutkimuksellista otetta. Siihen kuului Teatteri Lapualle ja Rockyhdistys Ämyrille suunnattuja yhdessä luomisen työpajoja, lapualaisten kulttuuritoimijoiden haastatteluja sekä kulttuuristrategiaillan tuotosten hyödyntäminen. Näiden aineistonhankintamenetelmien avulla sain riittävästi ideoita osakeyhtiön tulevaisuuden rakentamiselle.

Alun kehittämissuunnitelman laatiminen Lapua Festivals Oy:lle vaihtui kehittämis ehdotuksiksi. Tärkeimmät teemat festivaaliorganisaation toiminnassa olisivat yhteisöllisyyden, kulttuurimiljöön, matkailullisten edellytysten hyödyntäminen eri tapahtumissa. Oleellista on ymmärtää kaiken kehittämistyön ohella, ettei vapaaehtoistyöhön perustuvalla toiminnalla voida asettaa liikaa vaatimuksia. Paikallinen väestö tulisi saada yhä enenevässä määrin mukaan erilaisten tapahtumien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vanhan Paukun Festivaalien jälkeen katsotaan, kuinka työ itse tapahtumien tuottajaorganisaationa jatkuu.

Avainsanat: Lapua Festivals Oy, Kulttuurikeskus Vanha Paukku, yhteisöllisyys

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Culture

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Cultural work, adult training

Author/s: Tanja Välipakka-Toivonen

Title of thesis: Fresh stories from Lapua, - Challenges and oppoportunities of a corporation specialized in event management

Supervisor: Jussi Kareinen

Year: 2011

Number of pages: 56

Number of appendices: 2

The topic of my thesis came up during my practical training period, in the middle of a festival meeting in Lapua. The purpose of the thesis is to find answers to the following question: What kinds of services can Lapua Festivals co. produce in the near future for the audience of the Southern Ostrobotnia?

The basis of my thesis came from the Lapua Festivals co. established at the beginning of this year. There are members from the Theatre Lapua as well from the Ämyri Rock Association in this corporation. It was a suitable time to set up this company. Both these associations are going to organize the Vanha Paukku Festivals in co-operation with Lapua cultural activity for the first time together.

I decided to choose the method of action research. It involved workshops for the members of the Theatre Lapua and Ämyri Rock Association, interviews with cultural persons in Lapua and, finally, putting the results from cultural strategy evening to use. With the help of this research material I got enough ideas for building future for the corporation.

The original plan of outlining a development plan changed into devising a number of drafts. The most important themes in the festival organization were employing sense of community, cultural setting, and utilizing the opportunities of tourism in event management. It is essential to understand, while all the developing measures are going on, that there is no need to set too many demands for voluntary work. Moreover, local population should be involved with planning and putting events to effect. After the Vanha Paukku Festivals, we will see how things will continue within this festival organization.

Keywords: Lapua Festivals Ltd., Vanha Paukku Cultural Centre, sense of community

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO.....	8
2 KULTTUURI TULEVAISUUDEN VOIMANA.....	10
2.1 Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta.....	10
2.2 Kulttuurimaakunta Etelä-Pohjanmaa	11
2.3 Lapuan kulttuuritoimen kehitysnäkymiä.....	14
3 KULTTUURIN KÄRKEÄ LAPUALLA.....	16
3.1 Kulttuurikeskus Vanha Pauku.....	16
3.2 Näyttämöharrastus Lapualla	18
3.2.1 Teatteri Lapua.....	19
3.3 Soitto soi Lapualla.....	20
3.3.1 Rockyhdistys Ämyri.....	21
3.3.2 Speleistä Vanhan Paukun Festivaaleihin	23
3.3.3 Lapua Festivals Oy:n tulikaste	24
4 TUTKIMUSONGELMAT	26
4.1 Toimintatutkimus kehittämisen työvälineenä	27
4.2 Kehittävän tutkijan rooli	30
4.3 Kehityssuunnitelmasta kehityskykyisiin ehdotuksiin	31
5 INNOVAATIOIDEN LÖYTÖRETKI	32
5.1 Työpajasatoa	32
5.1.1 Nykytila-analyysi	33
5.1.2 Tulevaisuuden visiointia	35
5.2 Haastattelut.....	41
5.3 Lapuan kulttuuristrategia hahmottuu	44
6 POHDINTAA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	47

	5
6.1 VPF:n jatkot	48
6.2 Matkailusta lisää paukkuja	48
6.3 Yhteisöllisyyden voimaa	49
6.4 Lopuksi	51
LÄHTEET	52
LIITTEET	56

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kartta Kulttuurikeskus Vanhan Paukun alueelta.....	17
Kuvio 2. Toimintatutkimuksen spiraalimainen eteneminen	29
Kuvio 3. Kalanruotomalli.	36
Kuvio 4. Tapahtumapalvelun kokemisen tasot –työkalu	38
Taulukko 1. Työpajojen osallistujat	32
Taulukko 2. SWOT -analyysi Teatteri Lapuasta Ämyrin työstämänä	33
Taulukko 3. SWOT -analyysi Ämyristä Teatteri Lapuan työstämänä	34

Käytetyt termit ja lyhenteet

Glokaali	Tarkoittaa paikallisesti maailmanlaajuista tai maailmanlaajuisesti paikallista, jossa kietoutuvat yhteen maailmanlaajuinen ja paikallinen taso, yhdistelmä sanoista globaali ja lokaali.
Heikot signaalit	Heikot signaalit ovat ideoita tai trendejä, jotka vaikuttavat yrityksiin tai niiden toimintaympäristöön. Ne ovat uusia ja yllättävät signaalin vastaanottajan. Ne voivat olla sekä uhkia että mahdollisuuksia ja useimmiten niitä leimaa arvotuksen puute. Niiden muuttuminen ilmiöksi vie aikaa, mutta ne edustavat mahdollisuutta oppia, kasvaa ja kehittyä.
Synergia	Synenergialla tarkoitetaan kahden tai useamman vaikuttavan tekijän kumuloivaa yhteisvaikutusta. Etu voi olla kuvitteellinen tai todellinen, esimerkiksi kustannussäästö.
Transmodernismi	Transmoderni ajattelutapa ottaa huomioon paikalliset arvot, mutta se tunnistaa ja tunnustaa myös ylikansallisen kulttuurien ja sivilisaatioiden merkityksen nyky-yhteiskunnassa. Se pyrkii antamaan ihmisläheisen vastuksen jälkimodernin yhteiskunnan byrokraattiselle hierarkkiselle ja nopeaa muutokseen perustuvalla teknokulttuurille. Arkikielessä sitä kutsutaan humanistiseksi selviytymisopiksi.
Walking Cafe	Ryhmätyömenetelmä, jossa kukin ryhmä vuorollaan työstää annettua teemaa. Lopuksi ryhmätyöt puretaan yhdessä. Useimmiten menetelmä johtaa uusiin strategioihin tai toimintatapoihin.

1 JOHDANTO

Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia korostaa kulttuuritapahtumien merkitystä maakunnan näkyvyyden ja tunnettuuden lisääjänä. Erityisenä haasteena nähdään tapahtuma- ja elämystuotannon kehittäminen ja olemassa olevien tapahtumien kyky uusiutua, monipuolistua sekä säilyttää vetovoimaisuutena. Näin on päättänyt toimia muun muassa Teatteri Lapua, Rockyhdistys Ämyri sekä Lapuan kulttuuri-toimi järjestäessään uusittuja Vanhan Paukun Festivaaleja.

Työharjoitteluni Teatteri Lapuassa ja Lapuan kulttuuritoimessa antoi minulle aiheen opinnäytetyölleni. Harjoitteluni alkumetreillä sain olla todistamassa uuden osakeyhtiön syntymisen ihanuuden ja byrokraattisuuden. Teatteri Lapua ja Rockyhdistys Ämyri päättivät perustaa toimintansa tukemiseksi Lapua Festivals Oy:n, jossa yhdistyisivät molempien järjestöjen idearikkaus ja tekemisen palo. Samalla voitaisiin pienentää riskejä, ja sijoittaa voitot yhteisiin hankintoihin. Osakeyhtiö voisi toimia paikkakunnan tapahtumien koordinoijana. Niin katsoin mahdollisuuteni avautuneen: laatisin Lapua Festivals Oy:lle kehittämissuunnitelman, joka tulisi rikastamaan lapualaista tapahtumakenttää.

Päästäkseni sisälle lapualaiseen sielunmaisemaan minun oli tutustuttava historiaan ja Vanhan Paukun uudeksi rakentamisen eri vaiheisiin. Vaikka olin toiminut matkailualan opettajana Lapualla neljä vuotta, paikallistuntemukseni ei päättä huijannut. Katsaus kannatti, sillä historia on jättänyt jälkensä asukkaisiin, mikä näkyy sitkeänä oikeassa olemisena. Kokonaiskäsityksen muodostumiseksi kerron työssäni lisäksi kulttuurikeskuksen eri vaiheista, lapualaisesta soitto- ja teatteriperinteestä.

Opinnäytetyöni perustan suurelta osin toimintatutkimuksen varaan. Toimintatutkimuksessa käytin Teatteri Lapuan ja Rockyhdistys Ämyrin jäsenille suunnattuja työpajoja. Niiden lisäksi haastattelin lapualaisia kulttuurin tekijöitä. Lopuksi osallis-

tuin Lapuan kulttuuristrategian kirjoitusiltaan. Työni lopputulos on analysoitu yhteenveto kulttuuritapahtumien resursseista ja rajoitteista.

Etelä-Pohjanmaan liiton kulttuuriteollisuuden kehittämismahdollisuuksia käsittelevässä tutkimuksessa korostetaan elämymatkailun merkitystä. Historian, menneisyyden, kulttuuriperinnön hyödyntäminen harrastajatoiminnassa antaa entistä paremman kilpailuvaltin potentiaalisten kulttuurimatkailijan saavuttamiseksi (Kohtakangas, 2001, 68). Kulttuurikeskus Vanha Paukku on toiminut tiennäyttäjänä neljätoista vuotta. Nyt on aika avata ikkunat ja ovet maailmalle ja kietoa ihmiset uusien tarinoiden pauloihin.

2 KULTTUURI TULEVAISUUDEN VOIMANA

2.1 Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta

Kulttuurin tulevaisuus huolettaa, sillä eri tavalla kehittyvien alueiden kulttuurinen perustilanne ja tarpeet eroavat toisistaan. Kulttuuritarjonta ja -palvelut vahvistuvat pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa, kun samalla taantuvien paikkakuntien ja haja-asustusalueiden tarjonta ja palvelut ohenevat. Tasa-arvoisten kulttuuripalvelujen kattavuuden ja saatavuuden turvaaminen eri alueilla asuville ei ole enää mahdollista ilman erityisiä tukitoimenpiteitä. (Verkkajulkaisu 1)

Valtioneuvoston selonteon mukaan kulttuurin tuotantotavoissa on tapahtunut muutoksia. Perinteisten institutionaalisten rakenteiden rinnalle on parinkymmenen vuoden aikana kehittynyt pienten toimijoiden ja ryhmien vapaa kenttä. Taidelaitokset ja vapaat ryhmät toimivat sisällön tuottajina ja työllistäjinä. Vapaiden ryhmien saama tuki menee suurelta osin tiloihin ja esitystekniikkaan. Vapaiden ryhmien ja laitosten yhteistyömahdollisuuksia on realistista kehittää järjestelmäksi, jossa kaikki toimijat hyödyntävät toisiaan. Toiminta ja tuotannot tapahtuvat verkostoissa, useimmiten julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteisinä tuotantoina. Kulttuurin tuottamisen tapoihin vaikuttavat tulevaisuudessa yhä voimakkaammin teknologinen kehitys, uudet viestintälaitteet, hybriditaiteet, poikkisektoraaliset toimintamallit, yhteisölliset tuotantotavat, yhteisöllinen media sekä globaalit ja glokaalit verkostot. Tulevaisuuden tavoitteena on kulttuurityön ja taiteen tekemisen edellytysten kehittäminen sekä kulttuuripalvelujen saatavuuden, saavutettavuuden, jatkuvuuden ja laadun turvaaminen koko valtakunnassa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Valtioneuvoston selonteko kurkottaa visioissaan vuoteen 2035 saakka. Tällöin nykyistä huomattavasti merkittävämpi osa taloudesta koostuu aineettomasta tuotannosta sekä sen tuottamasta lisäarvosta, kulttuurituotteiden ja -palveluiden kulutuksesta ja vaihdannasta. Suomen panostus luovuuteen, taiteen ja kulttuurin osaamiseen on tuottanut tuloksia: taiteilijoilla on mahdollisuus työllistää itse itsensä. Kan-

sainvälisesti katsottuna Suomen erityisosaamisalueita ovat luonto, yhteisöllisen ja luovan pääoman hyödyntäminen, kulttuuriyritysten ja jakeluverkostojen kokonaisuuden hallinta sekä leppoistelun elämäntapa – slowness. Luonnon korostaminen näkyy kulttuuriympäristön ekologisen ja esteettisen kestävyuden, moninaisuuden ja terveellisyyden huomioimisena. (Verkkajulkaisu 1)

Tulevaisuuden tärkein menestystekijä on luova pääoma. Sen synnyttämiseen ja ylläpitoon kuuluvat oman kulttuuriperinnön tuntemus, luovien ja uusien taitojen oppiminen ja kehittäminen, luovat ympäristöt ja luovan työn edellytykset. Luovan työn luonteeseen kuuluvat kokeilu, satunnaisuus ja leikki. Vuonna 2035 luova pääoma, luova tuotanto ja kulttuuritoimialojen merkitys luovuuden kehittämisessä ja uusiutumisenä ovat kansakunnan arvokkain, tunnistettu ja tunnustettu resurssi. (Verkkajulkaisu 1)

2.2 Kulttuurimaakunta Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaan vahva ja omaleimainen kulttuuri-identiteetti tarjoaa hyvän pohjan kulttuurin kehittämiseksi. Kulttuurisista vahvuusalueista erityisen aseman saavat musiikki ja tunnetut musiikkitapahtumat, käsi- ja taideteollinen osaaminen, teatteritoiminta, rakennuskulttuuri, kuvataide ja perinnekulttuuri. Etelä-Pohjanmaan kulttuuriset vahvuudet pohjautuvat pitkälti maakunnan perinteeseen, jota on kyetty brändäämään osaksi modernia eteläpohjalaisuutta. Maakuntaa leimaa lisäksi voimakas yrittäjähenki, joka heijastuu myös kulttuurin tuotantoon ja siihen liittyviin arvostuksiin. (Etelä-Pohjanmaan Kulttuuristrategia 2010 – 2013, 7)

Kulttuuristrategia vuosille 2010 - 2013 kääntää katseen kuntien päättäjien puoleen. Strategian mukaan kulttuuripalveluille ja paikalliselle kulttuuritoiminnalle tulee laatia laajaan ja monitahoisen yhteistyöhön perustuva kulttuuripoliittinen strategia. Se tulee toteuttaa osana kunnan hyvinvointi- ja elinkeinostrategiaa tai koko kuntastrategiaa. Tällöin kulttuurin yhteys kunnan toimintaan tulee näkyväksi ja kulttuurista tulee yksi kunnallisen päätöksenteon peruspilareista. Osa kunnista on pyrkinyt tietoisesti profiloitumaan kulttuurin kautta. Kunnalliset kulttuuripalvelut ja kulttuuritoiminta tulee nähdä paikallisena, imagoa vahvistavana vetovoimatekijänä. Tätä esimerkkiä on noudattanut ansiokkaasti esimerkiksi Lapua, jossa kaupungin stra-

tegian ja käytännön toiminnan tasolla kulttuurista on kehitetty keskeinen asukkaiden hyvinvointia ja kaupungin imagoa kohottava voimavara.

Eri väestöryhmien toimiminen yhdessä kulttuurin parissa esimerkiksi erilaisissa tapahtumissa ja kulttuurialan foorumeilla on tärkeää, sillä näin pystytään kaventamaan sukupolvien ja kansallisuuksien välistä kuilua ja ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kulttuuristrategian mukaan eri väestöryhmien välistä yhteistyötä voidaan hyödyntää ja syventää palvelurakennuksien sijoittamisessa. Päiväkoteja ja kouluja voitaisiin sijoittaa vanhusten palvelutalojen ja muiden hoitolaitosten läheisyyteen, mikä rohkaisisi lapsia ja nuoria sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tällä voidaan vahvistaa yhteisöllisyyttä, mikä luo yksilöille turvallisuuden ja jatkuvuuden tunteen. Yhteisen tahtotilan saavuttaminen helpottuu sosiaalisten taitojen karttamisen myötä.

Järjestö- ja yhdistyssektoria pidetään kulttuuritoiminnan synnyttäjänä ja sen alkuvoimana. Kolmannen sektorin rooli vahvistuu kuntien kulttuuripalvelujen toteuttajana. Kulttuuristrategiaa myötäillen kunta voi sopia yhdessä järjestöjen kanssa, mikä roolin ja tehtävän ne ottavat kunnallisten kulttuuripalvelujen tuottamisessa. Vastapainoksi kunta sitoutuu takaamaan järjestölle tietyt taloudelliset resurssit ja toimitilat. Tällaisen sopimuksen myötä kunnilla säilyy kulttuuripalvelujen järjestämis- ja kehittämisvastuu, mutta kolmas sektori toimii palvelujen sisällöntuottajana. Kuntien tulee tiedostaa yhä enenevässä määrin järjestösektorin rooli kulttuuripalvelujen tuottajana, mikä näkyy runsaina toimijoiden määränä sekä monipuolisina tapahtumina. (Etelä-Pohjanmaan Kulttuuristrategia 2010 – 2013, 25)

Kulttuuritapahtumilla ja tapahtumanjärjestäjillä on suuri merkitys kulttuurin kehittäjinä sekä maakunnan näkyvyyden lisääjinä. Etelä-Pohjanmaata voidaan siis perustellusti kutsua elämysmaakunnaksi. Tapahtuma- ja elämystuotannon osaamisella on mahdollisuuksia jopa valtakunnallisesti merkittäväksi toimialakeskittymäksi. Tämä edellyttää tapahtuma- ja elämystuotannon kansallisten ja kansainvälisten verkostojen kehittämistä. Seinäjoen seudulla tähän on suunniteltu työrukkaseksi niin sanottua elämysakatemiaa, joka tarjoaisi alan toimijoille verkostoitumismahdollisuuksia esimerkiksi tapahtumien yhteydessä järjestettävien kansainvälisten teemaseminaarien yhteydessä. Vastuullisina toimijoina olisivat tapahtumanjärjes-

täjät, kolmas sektori ja hanketoimijat. (Etelä-Pohjanmaan Kulttuuristrategia 2010 - 2013, 31)

Luovien alojen yrittäjyyteen kannustetaan kulttuuristrategiassa. Erityisesti kulttuuri-toimijoiden keskinäisten ja toimialojen välisten verkostojen synnyttäminen on keskeisessä asemassa. Yhtenä mahdollisena verkostoitumisen edistäjänä voisi toimia Etelä-Pohjanmaan Kauppakamarin toteuttama vientirengas -toiminta, jossa useampi luovien alojen yritys tekisi yhteistyötä esimerkiksi kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseksi. Yhteistyön ja verkostoitumisen lisäksi täytyy olla erityisiä toiminnan keskittymiä, kuten Kulttuurikeskus Vanha Paukku Lapualla, rytmimusiikin keskittymäksi rakentuva Rytmikorjaamo Seinäjoella, Nikkarikeskus Kurikassa ja Etelä-Pohjanmaan rakennuskulttuurikeskus Herrala Ilmajoella. Näitä seudullisia toimialakeskittymiä tulee pyrkiä vahvistamaan erityisesti luovan alan kulttuuritoimijoiden keskinäisten sekä toimialojen välisten luovan yrittäjyyden keskuksiksi. Yhteistyön myötä luovien alojen välinen tiedonkulku tehostuu, ja innovaatiotoiminnalle voidaan luoda rajapintoja, joissa maakunnan uudet kulttuuriset menestystuotteet synnytetään ja levitetään maailmalle.

Arvioitaessa kulttuurin ja taiteen alueellisia toimintaedellytyksiä ja vaikutuksia olisi keskusteltava myös sellaisista prosesseista, joita on tapana kutsua emergentiksi kehitykseksi; syntyvät spontaaneja, omalakisista ja osittain tiedostamattomia kehityskulkuja. Kaikkea alueellista kulttuurituotantoa ei voi pyydystää eikä saattaa alulle systemaattisen mittaamisen, hallinnan tai hallinnoinnin kautta; ehkä kulttuurin ja taiteen onneksi. (Grahn & Häyrynen, 2009, 56)

2.3 Lapuan kulttuuritoimen kehitysnäkymiä

Lapuan kulttuuritoimen tehtävänä on virittää ja edesauttaa toimintaa, jonka avulla ihmiset voivat yhteisön jäseninä kasvattaa henkistä pääomaansa ja toteuttaa itseään sekä unelmiaan. Seuraava motto luotsaa kulttuuritoimea eteenpäin:

Luominen on aina järkevä korvike väkivallalle ja tavaran keräämiselle. Tämä on jokaisen asia. Tavoitteena on, että kukaan ei jää sivustakatsojaksi, vaan jokainen pyrkii vapauttaan käyttämällä antamaan demokratialle mielen, mikä tähtää ihmisen elämänsisällön muuttamiseen taideteokseksi. (Lapuan kulttuuritoimen ja museoiden taloussuunnitelma 2011 – 2012, 1)

Taloussuunnitelma käy ilmi, että Vanhan Paukun toiminta jatkuu vakaasti eteenpäin. Paukun Kulttuurikeskuksen toimintojen kehittämisessä ja yhteensovittamisessa, toimintamahdollisuuksien hyödyntämisessä painopisteinä ovat kansainvälinen yhteistyö, kulttuuriyrittäjyys, matkailu ja lapsiperheet. Punaisena lankana kulttuuritoimi näkee yhtenäisen markkinointistrategian ja -välineistön sekä profiilin luomisen koko alueelle (teemana ”Kulttuuria ja kädentaitoa”), sisältäen julkisen, kolmannen ja yrityssektorin sekä alueen toimintojen tuotteistamisen. Kulttuurikeskuksen ulkopuolisten kulttuuritoimijoiden esittelyyn panostetaan jatkossakin, mistä esimerkkinä yhteistyö Seinäjoen Teknologiakeskuksen hallinnoimassa aluekeskusohjelmassa Rytmikorjaamon (Seinäjoki) ja Nikkarikeskuksen (Kurikka) kanssa.

Lapuan kansainvälistyminen näkyy monella eri sektorilla. Kaupungin ystävyyskuntatoimintaan perustuen kulttuuritoimi asettaa tavoitteeksi yhteistyöverkoston rakentamisen Viron (Rakvere), Schleswig-Holsteinin (Hohenlockstedt), Irlannin (Drogheda, Co.Louth), Unkarin (Kiskarös) kanssa. Lapua osallistuu myös Etelä-Pohjanmaan liiton kansainväliseen kulttuuritoimintaan sekä projekteihin yhdessä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Hankerahoituksen avulla kulttuuritoimi pyrkii saamaan lisäresursseja uusien toimintamuotojen aloittamiseen kansainvälisellä tasolla. Tällöin yhteistyöpartnerina toimii Aisapari ry, joka on kuuden kunnan (Alajärvi, Evijärvi, Kauhava, Lappajärvi, Lapua) yhteinen kehittämissyhdystys (LEADER), joka perustettiin keväällä 1999. (Lapuan kulttuuritoimen ja museoiden taloussuunnitelma 2011 – 2012, 2)

Tapahtumat ovat tärkeä osa Lapuan kulttuuritoimea. Kulttuuritoimi osallistuu vuosina 2011 - 2012 Vanhan Paukun Festivaalin kehittämiseen ja järjestämiseen sekä uusien mahdollisuuksien ja yhteistoiminnan etsimiseen muiden samaan aikaan järjestettävien festivaalien kanssa. SeAMK, Savoy -teatteri ja Tampere -talo ovat mukana suunnittelemassa kulttuurikeskuksen kevät- ja syysohjelmistokausia. Tavoitteena on myös vuotuisen tapahtuman tuottaminen kirjallisuuden ja valokuvan tai elokuvan alueella. (Lapuan kulttuuritoimen ja museoiden taloussuunnitelma 2011 – 2012, 3)

Museotoiminnassa erityisen tärkeä asema on Lapuan Taidemuseolla. Sen toiminnan vakiinnuttamiseksi sekä henkilöressurssien varmistamiseksi museotoimi pyrkii solmimaan pitkäaikaisia yhteistyösopimuksia Valtion Taidemuseon tai muun valtakunnallisesti merkittävän taidemuseon, Lapuan ystävyyskuntien ja niiden lähialueiden taidemuseoiden, gallerioiden kanssa. Museotoimi on kiinnostunut kv-taiteilijaresidenssin perustamisesta. Se edellyttää vielä vapaana olevien tilojen kuntokartoitusta sekä mahdollista peruskorjausta. Taidemuseon toiminnan vilkastuttua museotoimi selvittää lisärakennuksen toteuttamismahdollisuuksia. Tällöin lisärakennuksesta löytyisivät näyttelytilat museon omine kokoelmineen ja varastotiloineen. (Lapuan kulttuuritoimen ja museoiden taloussuunnitelma 2011 – 2012, 5)

Taloussuunnitelman mukaan kunnallinen kulttuuri- ja museotyö tähtää kokonaisuudessaan kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Keinoina käytetään sektoreita ja alueita ylittävää kehityksen seuraamista, mikä luo mahdollisuuksia heikkojen signaalien huomioimiseen, reagoitiherkkyuden parantamiseen ja sen seurauksena hyötyjen, kehittämismahdollisuuksien havaitsemiseen. Kulttuuri- ja museotoimi saa lisäresursseja, monipuolisuutta ja uusia näkökulmia paikallisten, alueellisten ja kansainvälisten toimijoiden ansiosta. Ydinajatuksena on, että taiteen ja kulttuuritoimen välinearvojen edellytykset lähtevät niiden itseisarvoista.

3 KULTTUURIN KÄRKEÄ LAPUALLA

3.1 Kulttuurikeskus Vanha Paukku

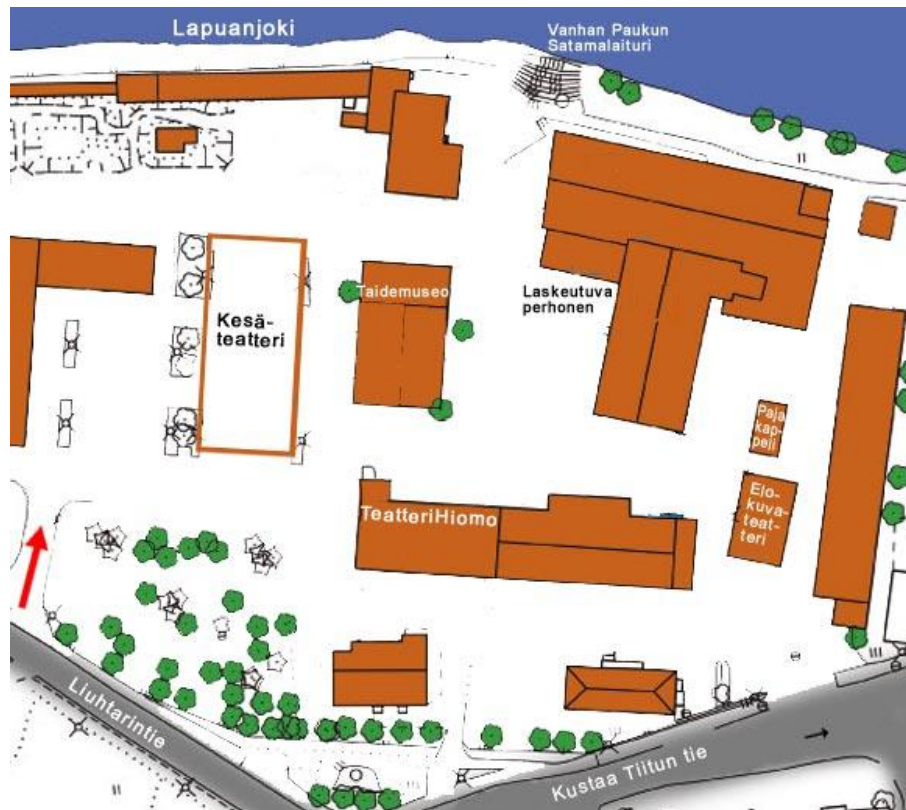
Lapuan patruunatehtaan syntyvaiheet ulottuvat vuoteen 1917. Tällöin alueella toimi Eino Lahdensuon saha. Alueelle aiottiin perustaa paperitehdaskin, mutta tämä hanke ei toteutunut Lapuanjoessa virtaavan veden vähyyden vuoksi. Itsenäisen Suomelle oli tärkeää ylläpitää teollisuutta, joka varmistaisi patruunatoimitukset. Vuonna 1923 eduskunnan päätöksellä päätettiin alueelle perustaa Valtion Patruunatehdas. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 122)

Patruunatehtaan toiminta jatkui vaihtelevalla menestyksellä aina vuoteen 1976 saakka. Lataamon räjähdysonnettomuudessa 13.4.1976 lataamorakennus tuhoutui täysin ja muut ympäristön rakennukset kärsivät tuntuvia vahinkoja. Voimakas paineaalto rikkoi ikkunoita satojen metrien säteellä. Onnettomuus vaati 40 kuolonuhria, joista 36 oli naisia ja viisi miehiä (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 122). Tähän saakka hyvin tarkoin vartioitu laitos, lapualaisten salaisuus, muuttui hetkessä julkisuuden riepoteltavaksi. Puolustusministeriön alaisuudessa toimivassa patruunatehtaassa työskentely oli onnettomuuteen saakka perustunut täydelliseen vaitioloon. Räjähdysmäinen julkisuus toi patruunatehtaan kaikkien koteihin ja työpaikoille.

Onnettomuuden jälkeen, vuodesta 1978, tuotanto siirtyi Jouttikalliolle, kauas lapualaisten kulkureitin varrelta. Sinne rakennettiin nykyaikainen ja huipputurvallinen lataamoalue vuonna 1978. Vuoteen 1991 mennessä koko patruunatehtaan tuotanto oli sijoiteltu uusiin tiloihin. Keskustaan jäi vain metalliyksikkö -työkaluosasto ja ketjutehdas. (Lehto, 2011)

Lapuan kaupunki osti Patruunatehtaan vanhan alueen valtiolta vuonna 1993. Koko alue on kooltaan 7,3 hehtaaria. Alueen kulttuurihistoriallinen arvo ymmärrettiin varhaisessa vaiheessa. Vanhan tehdasalueen miljöön ja sen arvokkain osa, Iso tehdas ympäröivine tiilirakennuksineen, pyrittiin säilyttämään julkisivultaan mah-

dollisimman alkuperäisen mukaisina. Kulttuurikeskus vihittiin kokonaisuudessaan käyttöön 15.11.1998. (Lehto, 2011)

Kuvio 1 Kartta Kulttuurikeskus Vanhan Paukun alueelta (Kuvan omistaa Teatteri Lapua.)

Tänä päivänä kulttuurikeskus toimii lapualaisten olohuoneena tarjoten myös satunnaiselle kävijälle monenlaisia elämyksiä. Isosta Tehtaasta löytyvät seuraavat kohteet: kaupunginkirjasto, kansalaisopisto, Alajoki -sali, Patruunagalleria, Pohjanmaan Valokuvakeskus, Pyhälähden Valokuvamuseo, Lapuan patruunatehtaan museo, kulttuuritoimisto, Ison Prässin kahvila, infopiste. Muita alueen rakennuksia ovat Lapuan Taidemuseo museokauppoineen, Pajakappeli (rakennettu räjähdysonnettomuuden muistoksi), elokuvateatteri, makasiinirakennus idyllisine pikku-liikkeineen, kuntosali, SEDUn koulutusyksikkö, Teatteri Lapua (TeatteriHiomo), Lapuanliikkeen museo ja museokauppa, tehtaanmyymälä Patalaukku, kansalaisopiston kudontatila sekä ruokalarakennus. Jokilailava M/S Koivulahti liikennöi tilauksesta Lapuanjoen suistoa noudatellen. Kulttuurikeskus nähdään mahdollisuuksien arkkuna, josta voi paitsi löytää itsestään uusia luovuuden ilmenemismuotoja,

kuin myös osallistua erilaisiin kulttuuritapahtumiin kuten Vanhan Paukun Festivaaleihin (Teräväinen, 2006, 248).

3.2 Näyttämöharrastus Lapualla

Lapuan teatteriharrastus kytkeytyy voimakkaasti 1800 -luvun lopulla alkaneeseen nuorisoseuraliikkeen toimintaan. Juopotteleva nuoriso täytyi saada kasvatettua itseään kehittäviksi, raittiiksi ja suvaitsevaisiksi. Nuorisoseuraliikkeet ja työväenyhdistykset olivat Lapualla erityisen aktiivisia 1950 -luvun puoliväliin saakka. Kirkonkylän nuorisoseuran kehno kunto hiljensi aktiivisen toiminnan. Uusi nousukausi koettiin 1960 -luvun alkupuolella. Lapuan Seurantaloon remontti valmistui vuonna 1960. Lapuan työväentalon palo tammikuussa 1970 oli kova kolaus paikalliselle teatteriharrastukselle. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 438)

Kansalaisopisto antoi näytelmäharrastukselle lisäostetta rehtori Antti Tannisen kirjoittamalla historiallisilla kuvaelmilla. Lapualaiset saivat eläytyä esi-isiensä kohtaloon. Opiston näytelmäpiiri vakiinnutti toimintansa ja sai 1970 -luvulla rinnalleen nuorisoteatteripiirin. Lapuan ja Rakverin ystävyyskaupunkisopimus toi harrastajinäyttelijöiden joukkoon uutta verta, kun Epp Saar muutti Virossa Lapualle. Saar luotsasi Lapuan Harrastajänäyttelijät ry:n aktiiveja yhä enemmän puoliammattilaisiksi. Saaren ensiohjaus oli vuonna 1992 esitetty Antti Tuurin Pohjanmaa. Saaren ympärille syntyi 1990 -luvun lopulla oma ryhmänsä, Eppsteatter. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 438)

MUTU-teatteri syntyi 1990 -luvulla. Se sai alkunsa lukion ilmaisutaidonryhmän vuonna 1996 valmistamasta Musta tuntuu -näytelmästä. Ryhmän luotsaajana toimi draamapedagogi Ritva-Liisa Heikkinen. MUTU oli seuraavat neljä vuotta lukiolaisien näyttämö, kunnes hieman nuoremmatkin alkoivat löytää sinne tiensä. Parhaimmillaan MUTUssa oli mukana yli 30 yläasteikäistä nuorta. 2000 -luvun alussa MUTU vakiintui Lapuan kansalaisopiston opintopiiriksi. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 438)

MEP -teatteri, näki Lapualla päivänvalon 2000 -luvun alussa yläasteikäisten tyttöjen keskuudessa. MEP oli musiikkiteatteri Uuden Iloisen Teatterin aatteen mukai-

sesti, synnyttäjinä Eeva Kurssi ja Marja Sipilä (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 438). Aktiivinen tyttöduo on pysynyt tyylilleen uskollisena ja tuottaa edelleen tasaisen varmasti uusia produktioita.

Teatteri on harrastus, jota voi hyvällä syyllä tarkastella erityisesti myös paikkakunnan elinvoimaisuuden näkökulmasta. Teatteri ilmentää paikkakunnan oma-arvontuntoa ja virkeyttä, jota, jota voidaan myös edistää teatterin avulla. Sosiaalisen pääoman kasvu ja kulttuurisen pääoman käyttö on Susiluoman mukaan löydettävissä Lapualta.

Lapualla on totuttu ottamaan isoja haasteita vastaan. Lapuan harrastajanäyttelijät ovat olleet mukana lähes 100 produktiossa. Lapualaisooppera vuodelta 2001 lie-nee saanut eniten valtakunnallista huomiota perustuen toisaalta negatiivissävytteiseen paikallishistoriaan sekä toisaalta hankkeen isoon budjettiin. Kuitenkin Lapualla tunnustetaan yleisesti, että Lapualaisoopperasta alkoi Lapuan myönteinen kehitys.

3.2.1 Teatteri Lapua

Ammattijohtoinen teatteri -hanke käynnistettiin vuosina 2003 - 2005 Lapualaisten harrastajanäyttämöiden ammattilaistamiseksi. Tavoitteeksi asetettiin myös yhteistyön kehittäminen Härmänmaan ja Järviseudun harrastajateattereiden sekä teatterin tekijöiden välille. Epävirallista kuntarajat ylittävää teatteriyhteistyötä oli ollut olemassa oikeastaan ja nuorisoseurojen ajoista, vierailivathan kuntien näyttämöryhmät tiuhaan naapuriseurojen taloissa. Virallista yhteistä teatteritoimintaa kunnat eivät kuitenkaan saaneet järjestetyksi. Teatteriyhteistyön tiivistäminen keskittyi Lapualla tämän jälkeen oman kaupungin sisälle. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 439)

Vuonna 2005 lapualaiset teatteriryhmät fuusioituivat Teatteri Lapuaksi. Taustayhteisönä jatkoi Lapuan Harrastajanäyttelijät ry. Valtakunnallinen vuoden 2005 kantaesityspalkinto myönnettiin Teatteri Lapualle näytelmästä Ilimari Jauhiaasen Teräksinen Taikavyö. Omaksi ryhmäkseen jäi vielä 2000 -luvun alussa syntynyt Senioriteatteri, joka henkilöityi mm. Eero Nikkariin. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 439)

Lapualaisen teatteritoiminnan takaajaksi kohosi Vanhan Paukun alueelle 2000 -luvun alussa perustettu näyttämö, joka oli sopivan lähellä kaupungin keskeisintä kulttuuri-instituutiota ja kuitenkin sopivan maanläheinen omaehtoiselle näyttämötoiminnalle. Näyttämö sai nimekseen TeatteriHiomo Esko Nikkarin ehdotuksen mukaisesti. Kesäteatteritoiminta jatkui innokkaasti Hourunkoskella vuoteen 2008 saakka, minkä jälkeen kesäteatteri siirtyi Kulttuurikeskus Vanhan Paukun alueelle. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 439)

Teatteri Lapuan toiminta jatkuu vilkkaana. Vuosittain järjestettäviä ensi-iltoja tarjotaan puolisen tusinaa, joista yksi tärkeimmistä on kesäteatteri. Vuosittaisista esityksistä (40 - 60 kpl) nauttii 5 000 -10 000 katsojaa. Vuoden 2011 kesäteatteriesitys on Pohjanmaa Vuonna Nolla vol 3. Aikaisemmat Pohjanmaa -revyyt on esitetty täysille katsomoille kautta linjan. Kolmannen osan tulee ohjaamaan Antti Pääkkönen, kuten aikaisemmissa revyyissä. Teatteri on järjestänyt myös improvisaatiokurssin sekä siihen liittyen Nuan vaan lonkalta -improillat, joissa heittäytyjinä ovat kurssilaisten lisäksi toimineet myös alueemme kansanedustajaehdokkaat. Kesäkauden päätteeksi Teatteri Lapua on järjestämässä Vanhan Paukun Festivaaleja yhteistyössä Rockyhdistys Ämyrin sekä Lapuan kulttuuritoimen kanssa. Tapahtuman valmistelut ovat jo hyvässä vauhdissa. Syksy 2011 tuo jälleen uuden kantaesityksen Kalenteritytöt, josta puolen vuoden väännön jälkeen saatiin Suomen toisen teatterina esitysoikeus Lapualle. Lapualle vuonna 2010 perustettu Larvateatteri antaa potkua myös Teatteri Lapuan toimintaan. Kilpailuastelemista huolimatta toimintaa kehitetään rakentavassa hengessä. Vaikka tällä hetkellä yhteistyön tekeminen saattaa tuntua haasteellisena, voimien yhdistäminen tuo myös paljon etuja ja säästöjä, näkyvyydestä puhumattakaan. Tulevaisuus näyttää, millainen koheesiovoima Teatteri Lapuan ja Larvateatterin välillä jylisee.

3.3 Soitto soi Lapualla

Kansalaisopistolla oli piristävä vaikutus lapualaisiin soittoharrastuksiin. 1900 -luvun alussa syntynyt torvisoittoinnostus saatiin ylläpidettyä 1960 -luvun puoliväliin saakka. Opistolla on ollut oma kuoro tai parhaimmillaan useitakin, orkesteri sekä kansanmusiikki- ja pelimanniipiiri. 1970 -luvun alusta lähtien opisto on myös opet-

tanut haitarin-, kanteleen- ja pianonsoittoa. 1980 -luvulla opetussoittimiksi otettiin vielä kitara akustisen ja sähköisenä versiona. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 442)

Musiikkiopiston perustamisen myötä musiikkielämä elävöityi entisestään. Karhunmäen opistossa syntynyt ajatus musiikkileiristä johdatti alunperin oppilaitoksen sisäisen tapahtuman laajenemisen suosituksi kesätapahtumaksi; Lapuan Musiikki- viikoiksi. Lapuan musiikkitapahtumia koordinoivaksi sekä eri harrasteryhmiä ko- koavaksi tahoksi perustettiin 1950 -luvulla Lapuan Musiikin Ystävät ry. Idealtaan yhdistys muistutti kannatusyhdistystä, joka tarjosi harrastuksille taloudellisen poh- jan. Yhdistys vietti hiljaiseloa 1960 -luvun, toiminnan jälleen elpyessä 1970 - luvulla. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 442)

Tanssilavat vetivät nuoria soittajia tyystin uudenlaisen musiikin pariin 1950 -luvulta lähtien. Lapuan tunnettuja tanssiorkestereita olivat 1960 -luvulla Matti Välimäen yhtye ja 1970 -luvulla Nummisuutarit. Iskelmäpuolella vahvana 1970 -luvun lopun ja 1980 -luvulla tulkitsijana toimi Jussi Mäkelä, Juhamatti. Hän jatkoi iskelmälaula- jan urallaan 2000-luvun alussakin. Rockimmasta puolesta vastasi 1970 -luvulla Rasmus ja Magbies. Harjoitustiloja lapualaisbändeille tarjosivat nuorisoseurantalo ja oppilaitokset. 2000 -luvun artisteja olivat muun muassa Telaketju sekä tenava- tähtenä aikoinaan kruunattu Antti Pääkkönen. Pääkkönen vaikuttaa edelleen vah- vasti Lapuan teatteritoiminnassa, useimmiten ohjaajan roolissa. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 443)

Lapualla vaikutti 1990 – 2000 -luvulla pieni, mutta näkyvä jazzin ystävien joukko. Toiminnan tueksi perustettiin vuonna 1997 Lapua Jazz ry (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 443). Pienen hiljaiselon jälkeen jazz on herätetty eloon Soulful 5 -yhtyeen muodossa. Samantyyppistä intomielistä osallistumista syntyi 2000-luvun alussa myös irlantilaisen musiikin ympärille.

3.3.1 Rockyhdistys Ämyri

1980 -luvun alussa Lapualla oli vain muutamia esiintymispaikkoja aloitteleville bändeille. Maakunnan tunnetussa tanssipaikka Latosaassa hyödynnettiin kak- koslava kutsumalla sinne ennakkoluulottomasti seutukunnan aloittelevia bändejä.

Kuuntelijoita riitti ja soittamisen lisäksi sai jopa hieman rahaa. Kakkoslava kuitenkin purettiin ja tilalle rakennettiin discokoppi. Ainoiksi esiintymistilaisuuksiksi amatööribändeille jäi erilaiset kilpailut: Rock -SM ja Rock -kuningaskarsinnat sekä nuoriso- ja kulttuuritoimen järjestämät tilaisuudet nuorisotalolla. Seinäjoella toimiva Kevyen musiikin yhdistys (KEMU) suhtautui nihkeästi lapualaisiin bändeihin, mikä edesauttoi oman elävän musiikin yhdistyksen perustamista Lapualle. (Lapuan Sanomat 11/2002)

Ajatus sai siivet alleen, kun kulttuurisihteeri Esa Honkimäki ja nuoriso-ohjaaja kutsuivat kesäkuussa 1988 lapualaisia bändejä koolle nuorisotalolle. Aikeena oli suunnitella bänditapahtuma Lapua -päivän yhteyteen. Paikalle saapui kymmenen bändiä, joiden keskuudessa virisi ajatus oman elävän musiikin yhdistyksen perustamisesta. Perustavassa kokouksessa päätettiin yhdistykselle antaa nimeksi Rockyhdistys Ämyri (10.6.1988). Sen toiminta-ajatuksena olisi yhdistää toimialueensa rockmusiikin tekijät, esittäjät ja kuluttajat yhteistoimintaan musiikin esittämismahdollisuuksien lisäämiseksi ja musiikin laadun parantamiseksi. Ämyrin perustivat seuraavat bändit: Allied Forces, Crimson, Fuzzbunnies, Harpyija, Jane, Lost Boys, Paha Tapa, Sabotaasi sekä Strangers Life. (Lapuan Sanomat 11/2002)

Rockyhdistys Ämyri otti ensimmäisen tulikasteen järjestämällä vuonna 1988 Välipuistorockin. Tuolloin rahaa ei ollut paljon käytettävissä, joten lavan rakentamiseen tarvittavat välineet ja materiaalit lainattiin. Talkooilmapiiri oli hyvä, kun tiedettiin, että oltiin tekemässä jotakin omaa. Alunperin konsertit olivat ilmaisia, mikä takasi myös paikallisen nuorison saapumisen paikalle (Lapuan Sanomat 11/2002). Esiintyjien nostaessa vuosien saatossa esiintymispalkkioitaan oli Ämyrinkin siirryttävä pääsymaksulliseen toimintaan. Välipuistorock -tapahtuma järjestettiin viimeisen kerran kesällä 2009. Tappiollista toimintaa ei kannattanut enää jatkaa. Lapualaisnuoret olivat siirtyneet tapahtuma-alueen ulkopuolelle. Hengailukulttuuri oli vienyt voiton.

Ämyri on elävöittänyt lapualaista kulttuurielämää muillakin tavoilla. Talvisin yhdistyksellä oli tapana tempaista Rock Maraton -konserttien sekä disco-iltojen muodossa. Iltoihin kutsuttiin usein esiintymään ensiaskeleitaan ottavia bändejä. Vartuneemmalle väelle järjestettiin klubi-iltoja eri ravintoloissa. Rocklyriikkakilpailu järjestettiin vuonna 1991 hyvällä menestyksellä; kisailmassa oli 76 osallistujaa.

Ämyri sai myös oman radio-ohjelmasarjan paikallisradiossa. Ohjelmaa toteutettiin myöhemmin suoraan keikkapaikoilta. FC -Ämyri -jalkapalloseuran perustamisen myötä yhteistyö eri bändeissä soittavien sekä eri yhdistysten välillä tiivistyi entisestään. Ämyri oli onnistunut verkostoitumaan ansiokkaalla tavalla. (Lapuan Sanomat 11/2002)

Aluksi innostus yhdistystoimintaan oli suuri: talkooväkeä oli helposti saatavilla, eikä järjestysmiehiäkään tarvinnut metsästää. Vähitellen väen innostus laantui samojen jäsenten yrittäessä pyörittää toimintaansa pelkillä kulukorvauksilla, jopa ilmaiseksi. Bändit kehittyivät ja alkoivat saada jalansijaa muualla, joten yhdistyksen tehtävä oli suoritettu loppuun. Ämyri oli mahdollistanut uusien kykyjen esiinmarssin saaden siitä paljon positiivista palautetta.

Tänä päivänä Ämyrin toiminta on uudistunut. Pääpaino on isompien tilaisuuksien järjestämisessä, bänditoiminnan pyörittämisessä. Yhä tärkeämmäksi toiminnan ylläpitämiseksi ovat muodostuneet järjestyksenvalvonta-, voimankäyttö-, ensiapu- ja bändikurssien järjestäminen. Vuonna 2011 jatkuu edellisenä vuonna aloitettu ääni- ja valokoulutus. Tärkeimpänä tapahtumana tulee olemaan elokuussa järjestettävät Vanhan Paukun Festivaalit yhteistyössä Teatteri Lapuan ja Lapuan kulttuuritoimen kanssa.

3.3.2 Speleistä Vanhan Paukun Festivaaleihin

Lapua oli saanut kiertävän perinnesiikkitahtuman, Spelit, järjestettäväkseen kahdesti vuosina 1978 ja 1990. Vuonna 2000 Lapua sai jälleen vetovastuun ja tämän jälkeen tapahtuma järjestettiin Lapualla neljänä peräkkäisenä vuonna. Spelien järjestäminen oli kaupungin kulttuuritoimelle suurimittainen urakka. Vuonna 2000 kumppaniksi tuli Lapuan Virkiä, joka toi muassaan arvokasta apua. Koska tilaisuus järjestettiin ensimmäistä kertaa Vanhan Paukun kulttuurikeskuksen alueella, osa järjestäjistä suunnitteli muunkin kuin perinnesiikin esittämistä Speleissä. Speliorganisaatio ei kuitenkaan lämmennyt ajatukselle. Näin alkoi kädenvääntö speliorganisaation perinnesiikkipolven kanssa siitä, saisiko tapahtumassa esittää kevyttä ja klassista musiikkia. Virkiäläiset kokivat speliformaatin puuduttavana, itseään toistavana. Ehdotukset omista Lapuan Festivaaleista saivatkin

pian laajaa kannatusta. Suunnitelmissa oli kansanmusiikkia, klassista ja kevyttä musiikkia yhdistävä festivaali, jonka henki perustui pitkälti kaupallisuuteen. (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 300)

Vanhan Paukun Festivaalit näkivät päivänvalon vuonna 2004. Ohjelmisto rakentui alusta alkaen sinfoniaorkesterin perinteisen syyskonsertin, lastentapahtuman, perinnemusiikin ja kevyen musiikin kulloistenkin megaesiintyjien varaan (Ruuskanen & Ylitalo, 2010, 300). Festivaaleja tuottivat yhteistyössä vuoteen 2008 saakka Lapuan kulttuuritoimi sekä Virkiä. Sen jälkeen Lapuan kulttuuritoimi sai kumppanikseen Lapuan Sekakuoron. Sekakuoro jaksoi toimia innokkaasti kaksi vuotta festivaalien käytännön järjestelyjen parissa. Ohjelman sisältö koostui pitkälti perusratkaisuista, mutta mukaan haluttiin ottaa myös uusia kokeiluja kiinnostavuuden ylläpitämiseksi.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun markkinapalvelujen yksikkö toteutti kesällä 2008 Etelä-Pohjanmaan kesätapahtumia käsittävän tutkimuksen. Tutkimuksessa mukana oli myös Vanhan Paukun Festivaalit. Haastatteluja tehtiin 360 festivaalivierailijalle, 67 % heistä osallistui jälkihaastatteluihin. Tapahtumakävijöiden keski-ikä oli 42 vuotta ja heistä 68 % oli naisia. Kävijöistä 69 % tuli Lapualta seurustelukumppanin tai perheen kanssa. Tapahtumaan saavuttiin, koska se oli lähellä ja tuttu tapahtuma. Haastatteluun vastanneista antoi tapahtuman kokonaisarvosanaksi 7,9. Vanhan Paukun Festivaalien kävijät kiittivät erityisesti lapsille järjestettyä laadukasta ja ilmaista tapahtumaa Lapualla. Kävijöitä miellytti tuttavien ja entisten lapualaisten tapaaminen tapahtumassa. Tapahtuman kehittämissuositusten joukossa oli useita mainintoja koskien ravintola- ja ruokapalvelujen kehittämistä, lippujen hintaa ja ohjelman rakennetta, sisältöä ja esiintyjien valintaa sekä yhteistyön kehittämistä paikallisten yrittäjien kanssa. (Etelä-Pohjanmaan kesätapahtumat 2008, 14, 18 - 19, 21, 30, 39, 47 - 48)

3.3.3 Lapua Festivals Oy:n tulikaste

Vanhan Paukun Festivaaleissa puhaltavat uudet tuulet. Vuonna 2011 tapahtuman tuottavat MLL Lapuan paikallisosasto (lastentapahtuman osalta), Lapuan kulttuuritoimi, Teatteri Lapua sekä Ämyri. Teatteri Lapua ja Ämyri virittelivät yhteistoimin-

taa jo vuoden 2010 ilmaiskonserteissa. Kun tapahtumien järjestelyt onnistuivat hyvin, päätettiin vuonna 2011 siirtyä suuremmille areenoille. Samalla syntyi päätös Lapua Festivals Oy:n perustamisesta, mistä kerron tarkemmin luvussa neljä.

Festivaalien osalta tutut esiintymispaikat ovat käytössä vuoden 2011 Vanhan Paukun Festivaaleissa. TeatteriHiomossa, Juhlateltassa, Laskeutuvassa Perhosessa riittää ihailtavaa kaikille aisteille. Tämän lisäksi Vanhan Paukun alueen yrittäjät tarjoavat laadukkaita palveluitaan pidennetyin aukioloajoin.

Vanhan Paukun Festivaalien ilmettä on uudistettu. Festivaaleissa pyritään siirtymään VPF -lyhenteen käyttöön niin kaikessa markkinoinnissa kuin kotisivuillakin, joita paraikaa luodaan. Tuleva festivaali tarjoaa tuoreita tarinoita laadukkaasti toteutettuna. Tuoreus tarkoittaa tässä kahta asiaa: kysymyksessä ovat uudet tapahtuman järjestäjät, mutta myös tapahtuman sisältöä on muokattu. Asiakkaille halutaan tarjota yllätyksellistä, poikkitaiteellista ohjelmaa. Elokuun kolmipäiväisessä tapahtumassa (4.-7.8.) tarjotaan elämyksiä kaikenikäisille. Torstain lastentapahtuman järjestelyistä vastaa MLL Lapuan osasto. Perjantai-ilta on suunnattu nuoremalle väelle, kun taas lauantai-iltana paikalle odotetaan varttuneempaa yleisöä. Sunnuntai pyhitetään Vivon sinfoniamusiikin konsertille. Musiikillisen annin lisäksi tänä vuonna mukana on tanssiesityksiä. Voi hyvällä syyllä todeta uuden sloganin sanoin ”VPF kokoaa yhteen”.

Festivaalitoimikunnassa päätetään toiminnan linjaukset. Siihen kuuluu Teatteri Lapuan, Ämyrin sekä kulttuuritoimen edustajia. Työnjako on tehty siten, että Ämyri hoitaa artistisopimukset, ääni- ja valojärjestelyt sekä järjestyksenvalvontaa koskevat asiat. Teatteri Lapua organisoii tapahtuman yhteistyösopimukset, ruokapalvelut sekä anniskeluasiat. Kulttuuritoimi huolehtii ulkoisen markkinointiviestin luomisesta sekä VPF:n kotisivujen tekemisestä yhteistyössä Teatteri Lapuan kanssa. Teatterin ja Ämyrin yhteisponnistukseksi jää sponsoreiden etsiminen, mainonta medias- sa, ilmoitusmyynti käsiohjelmissa sekä talkooväen hankkiminen eri työpisteisiin. Kokemus ja vahva ammattitaito luotsaavat tämän kolmiyhteisön toimintaa eteenpäin. Tulossa on tapahtuma, jossa musiikillisen, tanssillisen iloittelun lisäksi saa samaan hintaan visuaalisen hyvänolon tunteen kauniissa ja viihtyisässä miljöössä.

4 TUTKIMUSONGELMAT

Teatteri Lapua ja Ämyri ovat päässeet yhteistyössä siunattuun alkuun. Yhteistyön sinetiksi nämä kaksi yhdistystä ovat perustaneet Lapua Festivals Oy:n. Osakeyhtiön avulla voidaan tapahtumasta tulevat tuotot käyttää esimerkiksi uuden välineistön hankintaan. Osakeyhtiöstä voidaan nostaa palkkaa, luontoisetuja ja osakaslainoja. Osakkaiden määrää ei ole rajoitettu. Osakeyhtiön osakkaat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista. Jos osakeyhtiö menee konkurssiin, osakkailta ei esimerkiksi peritä yhtiön velkoja. Tämä on suuri etu verrattuna yhdistystoiminnan pelisääntöihin. Siinä hallituksen jäsenet vastaavat henkilökohtaisesti, mikäli yhdistys joutuu ottamaan lainaa toimintansa ylläpitämiseksi.

Opinnäytetyöni aihe syntyi työharjoitteluni ensi päivinä. Suoritin harjoitteluni puoleksi Teatteri Lapualle sekä kulttuuritoimelle. Vanhan Paukun Festivaaleja käsittelevässä festivaalitoimikunnan kokouksessa osakeyhtiön perustaminen oli eräs kokouksessa käsiteltävistä asioista. Kokouksen jälkeen heitin ajatuksen Teatteri Lapuan puheenjohtaja Johanna Ikolalle, joka lähti oitis mukaan tarjoamaani ajatusleikkiin. Seuraavassa kokouksessa esitin opinnäytetyön aiheeni myös Ämyrin puheenjohtaja Mika Pihlaiselle, joka suhtautui myötämielellisesti aiheeseen. Niin syntyi opinnäytetyöni idea Teatteri Lapuan ja Ämyrin yhteistoiminnan kehittämiseksi Lapuan tapahtumakentässä.

Lapuan kulttuuritarjonta on hyvin sirpaleista. Järjestöt ja yhdistykset puuhaavat omilla tahoillaan vuosittaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Lapuan kulttuuritoimi on ainoa toimielin, jolla on organisatorisesti mahdollisuus tuottaa yhteistyössä Vanhan Paukun alueella toimijoiden kanssa yhteisiä tapahtumia; mahdollisuuksia siis on vaan ei resursseja. Kulttuuritoimessa ei ole tällä hetkellä kulttuurituottajaa, vaan museotoimenjohtaja, vs. intendentti, kulttuurisihteeri, myyntisihteeri sekä Vanhan Paukun Festivaalien tapahtumakoordinaattori hoitavat tapahtumiin liittyviä tuoteistamisprosesseja. Tapahtumia järjestettäessä tulee useasti päällekkäisyyksiä. Lapualle halutaan siis koordinoitua kulttuuritarjontaa. Kulttuuritoimen tavoitteellisesta toiminnasta kertoo kulttuuristrategian kirjoitus, joka saanee lopullisen muotonsa syksyllä 2011.

Lapua Festivals Oy:n toimintaan kohdistuu paljon odotuksia. Tämän opinnäytetyön myötä toivon saavani paljon vastauksia seuraavaan kysymykseen: Mitä palveluita Lapua Festivals Oy voi tuottaa eteläpohjalaiselle yleisölle lähitulevaisuudessa? Vastauksia tähän kysymykseen voi saada luvussa kuusi.

Opinnäytetyössäni on toimintatutkimuksellinen lähestymistapa. Tutkimus on käytännönläheistä, jolloin keskiössä ovat ihmiset ja heidän taustaorganisaationsa. Tutkimukseen osallistuvat haluavat itse osallistua aktiivisesti kehittämistyöhön, mikä onkin yksi toimintatutkimuksen tavoitteista. Eräs toimintatutkimukselle tyypillinen piirre, tutkimuksen projektiivisuus eli tutkimustehtävän vähittäinen selkiytyminen toteutui myös tässä tutkimuksessa. Kerron tarkemmin tutkimukseni metodeista luvussa viisi.

4.1 Toimintatutkimus kehittämisen työvälineenä

Toimintatutkimuksessa tuotetaan tietoa käytännön kehittämiseksi. Siinä tutkitaan ihmisten toimintaa, jota halutaan muuttaa entistä paremmaksi. Toimintatutkimus kohdistuu erityisesti sosiaaliseen toimintaan, joka perustuu vuorovaikutukseen. Ihmiset suuntaavat toimintansa toisiin yksilöihin tai ottavat heidät huomioon toiminnassaan. Heitä ohjaa yhteinen tulkinta, merkitys tai näkemys yhteisestä toiminnasta ja sen tarkoituksesta. Kehittämiseen tarvitaan kaikkien yhteisponnistus. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä, 2008, 16)

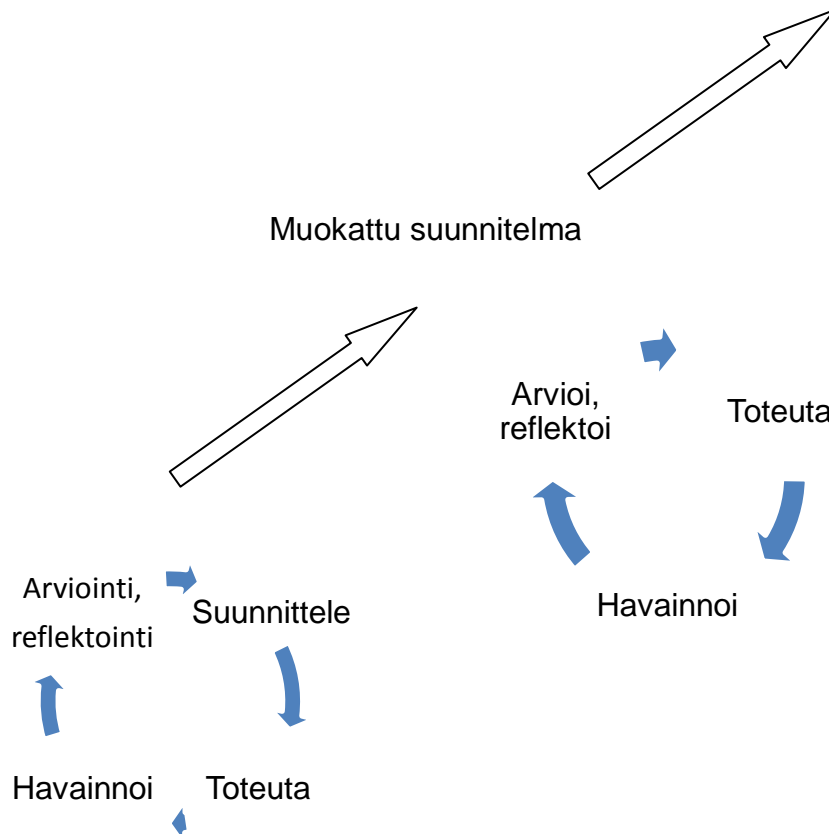
Toimintatutkimuksen syntyhistoria yltää 1930 -luvun Pohjois-Amerikkaan, missä John Collier toimi intiaaniasioiden komissaarina. Toimintatutkimuksen kehittäjiksi mainitaan usein John Dewey (1859 - 1952) ja Kurt Lewin (1890 - 1947). Lewinin 1940-luvulla toteuttamissa tutkimuksissa nousi esille toimintatutkimuksen kolme keskeistä piirrettä: yhteistoiminnallisuus, demokraattisuus sekä teoriaa ja käytäntöä muuttava luonne. (Kananen, 2009, 15)

Eric Trist kehitti puolestaan toimintatutkimusta Englannissa. Siellä toimintatutkimusta sovellettiin työläisten ja sotavankeudesta palanneiden tutkimukseen. 1980 -luvulla toimintatutkimus tuli suosituksi kasvatustieteellisenä suuntauksena. Siinä erkani eri mantereilla erilaisia koulukuntia, joiden painotuksissa oli eroja. Toiminta-

tutkimuksen vahvoja maita ovat Australia, Yhdysvallat ja Iso-Britannia. Toimintatutkimuksen päävirtauksia ovat perinteinen toimintatutkimus, toimintaoppiminen, radikaali toimintatutkimus ja kasvatuksellinen toimintatutkimus. (Kananen, 2009, 15)

Toiminnan laajuuden mukaan toimintatutkimus voidaan jakaa viiteen analyysitasoon: yksilö, ryhmä, ryhmien väliset suhteet, organisaatio sekä alueellinen verkosto. Yksilötasolla esimerkiksi opettaja havainnoi omaa toimintaansa, pitää päiväkirjaa ja keskustelee kollegojensa sekä osallistujien kanssa. Tutkimusraportti on kuvaus yksilön kokemuksista, toimijan omista ajatteluprosesseista ja oppimisesta. Yhteistoiminnallinen (co-operative inquiry) on tyypillinen ryhmätason toimintatutkimus. Tiimi tapaa säännöllisin väliajoin keskustellen sovitusta teemasta, kehittämällä omaa toimintaansa. Ryhmien välisten suhteiden tasolla (intergroups) pyritään ratkaisemaan erilaisten ryhmien yhteistoiminnan ongelmia. Organisaatiotason toimintatutkimusta on sovellettu isojen organisaatioiden, kuten yritysten, oppilaitosten tai kuntien, kehittämiseen. Siinä määritellään yhteisön pitkän aikavälin toiminnalliset tavoitteet. Alueellisen verkoston tasolla on kehitetty yritysten, kuntien, koulutuksen ja tutkimuksen yhteistä strategiaa. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä, 2008, 16)

Toimintatutkimuksessa kehittämisen kohteena on sosiaalinen käytäntö, joka toimii muutosagenttina. Toiminta etenee suunnittelun, havainnoinnin ja arvioinnin kehänä, jossa tutkimuksen jokaista vaihetta toteutetaan ja suhteutetaan toisiinsa järjestelmällisesti ja kriittisesti. Tutkimus- ja kehittämisprosessi on syklinen, jolloin eri vaiheet toistuvat uudelleen.

Kuvio 2 Toimintatutkimuksen spiraalimainen eteneminen

Ensin valitaan päämäärät tai määritellään kehittämisiongelma ja asetetaan työn tavoitteet. Varsinainen työ aloitetaan tutkimalla, kokeilemalla, millaisia käytännön mahdollisuuksia päämääriin etenemiseksi on. Tämän jälkeen analysoidaan saatu aineisto, arvioidaan tehtyjä toimenpiteitä, muotoillaan ja tarkennetaan päämääriä sekä laaditaan kehittämissuunnitelma. Kuvio 2 esittää prosessin syklimäistä luonnetta. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti, 2009, 61)

Toimintatutkimus vaatii tutkijalta enemmän tietoa ja perehtymistä itse ilmiöön kuin perinteinen tutkimus, sillä tähtäimessä on muutos, sen kokeilu ja läpivieminen.

Vaikka tutkimuksessa pyritään muutokseen, kaikessa toiminnassa tärkeimpiä ovat ihmiset, itse toimijat. Heistä kumpuaa tarvittava toiminta ja voima. Ulkoapäin ei voi antaa käskyjä ja ohjeita. Henkilöt löytävät demokraattisesti itse ratkaisun ongelmaansa ja sitoutuvat siten siihen koko työuransa ajan. (Kananen, 2009, 9)

4.2 Kehittävän tutkijan rooli

Toimintatutkimus asettaa tutkijalle lisävaatimuksia, jotka tulevat tutkimuksen peruselementtien kautta. Enää ei riitä pelkkä tutkijan passiivinen rooli, sillä tutkijasta riippuu koko prosessin onnistuminen. Sama koskee myös toimijoita, sillä he eivät voi olla pelkästään omaan työhönsä paneutuneita yksilöitä, koska kyseessä on ryhmätoiminta. Toimintatutkimuksen vetäjän (tutkijan) tulee hallita toimintatutkimuksen prosessi ja sen vaiheet, tutkimusmetodologia ja ryhmäkäyttäytyminen. Vetäjän tehtävänä on auttaa työyhteisöä työskentelemään yhteisen päämäärän saavuttamiseksi (Kananen, 2009, 51). Samalla hän auttaa asiakkaitaan reflektimaan maailmaa, jota he ovat luomassa. Tarkoitus on, että he oppisivat muuttamaan maailmaa tavoilla, jotka ovat sopusoinnussa heidän omaksumiensa arvojen ja teorioiden kanssa. (Järvinen & Järvinen, 2004, 129)

Työpajojen vetäjältä ja ohjaajalta vaaditaan kokonaisvaltaista läsnäoloa ja herkkyyttä. Parhaat vinkit syntyvät ryhmäkeskusteluissa, joissa jokainen voi olla oma itsensä. Ohjaaja ohjaa ryhmää yhteisöllisyyteen ja voimavaroja kehittävään suuntaan käyttämällä työskentelyilmapiiriä tukevia aktiviteetteja, kuten suunnittelua, tiedonhakua, kirjoittamista ja vertaispalautetta. Kiinnittyäkseen ryhmään on ohjaajan tunnettava tarkoin ryhmän toiminta ja siinä vallitsevat kirjoitetut ja ns. kirjoittamattomat säännöt. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä, 2008, 141)

Toimintatutkijana ja kehittämisprojektin vetäjänä olin vastuullinen prosessin etenemisestä. Aineiston kerääminen opinnäytetyötä varten asetti kehittämiselle oman aikataulunsa, jota sovitettiin työelämän todellisuuteen. Työharjoitteluni ohjaaja, esimieheni oli osallistujana työpajoissa ja muutenkin aktivaattori koko prosessin ajan. Suhtautuminen rooliini ohjaajana, ”prosessinjohtajana” oli välitöntä ja kannustavaa niin esimiehen, teatterilaisten kuin ämyriläistenkin osalta.

4.3 Kehityssuunnitelmasta kehityskykyisiin ehdotuksiin

Vaikka kehittämistyötä tehdään usein yhdessä muiden kanssa, siinä korostuu myös yksinäisyys. Itse kehittäjänä jouduin panostamaan itsenäiseen tiedonhaakuun, itseni johtamiseen sekä tavoitteelliseen ja arvioivaan työskentelytapaan. Näiden lisäksi se on ennen kaikkea ihmisten välistä vuorovaikutusta, kysymysten muotoilua ja tutkimusta, tiedon tuottamista, uusien yhteistyöverkostojen rakentamista, muutoksen hakemista ja ohjaamista, liikkumista tuntemattomalla alalla ja alueella, epävarmuuden kohtaamista ja yllättävien haasteiden käsittelyä.

Haasteen kohtaaminen oli edessäni miettiessäni kehittämissuunnitelman laadintaa. Kehittävän tutkimukseni tavoitteeksi asetin uusien innovaatioiden löytämisen Teatteri Lapualle ja Rockyhdistys Ämyrille, toisin sanoen Lapua Festivals Oy:lle, toteuttamieni työpajojen sekä haastattelujen sekä perusteella. Seurattuani yhdistysten toimintaa muutamien kuukausien ajan ymmärsin, että vapaaehtoisuuteen perustuvassa toiminnassa ei voi jyrkästi lähteä asettamaan aika- ja toimintaehtoja. Kehittämissuunnitelman laadinnan myötä olisin kokenut itseni päteväksi tutkijaksi, valmiina valloittamaan tutkimuksen myötä koko Lapuan. Valloituksen huumassa olin unohtaa ne todelliset ihmeiden tekijät, jotka muiden toimiensa ohella tuottavat elämyksiä yleisölle. Ravisteltuani itseni todellisuuteen ymmärsin missioni: minun tehtäväni oli luoda suuntaviivoja lapualaiseen tapahtumakenttään kehittämisehdotuksieni välityksellä.

5 INNOVAATIOIDEN LÖYTÖRETKI

5.1 Työpajasatoa

Kehittämistoiminnan toteutus tapahtuu ideoinnin ja priorisoinnin, kokeilun ja mallintamisen avulla. Ideointia voidaan tehdä koko prosessin aikana. Priorisoinnissa joudutaan kehittämisen kohdentamaan vain johonkin tiettyyn kohteeseen. Toimintatutkimuksessani se keskittyi Lapua Festivals Oy:n toimintamahdollisuuksien kartoittamiseen paikallisella tasolla. Tutkimusmenetelmänä käytin työpajoja, haastatteluja sekä kulttuuristrategian kirjoitusillan yhteenvetoa. Järjestämäni kaksi työpajaa muodostuivat nykytila-analyysistä SWOTin keinoin, 8x8 -menetelmästä, tuoteistamistuokion kalanruotomallin avulla, tapahtumapalvelun kokemisen tasot – tehtävän sekä tapahtumaideariihen.

Toimintatutkimukseni rakentui kahdesta eri työpajasta. Työpajoissa oli mukana Teatteri Lapuan ja Rockyhdistys Ämyrin jäsenistöä. Työpajat järjestettiin helmi- ja maaliskuun aikana 2011. Taulukosta 1 käy ilmi toteutusaikataulu, osallistujamäärät sekä ennakolta asettamani tavoitteet.

Ajankohta	Osallistujat	Tavoitteet
23.2.2011	7	Nykytila-analyysi, tutustuminen
8.3.2011	4	Tulevaisuuden visiointia

Taulukko 1. Toimintatutkimuksen työpajat

Työpajoissa osallistujat olivat pääsääntöisesti samoja henkilöitä. Teatteri Lapuasta mukana oli kolme osallistujaa molempina työpajailtoina, Ämyristä neljä osallistujaa ensimmäisellä kerralla, toisella kerralla yksi osallistuja. Toisena työpajailtana Ämyrin jäsenistä suurin osa oli rakentamassa uutta rockklubia Lapualle, enkä voinut

enää lähteä kartoittamaan uuden työpajaillan ajankohtaa. En laskenut itseäni kuuluvaksi osallistujaksi, koska halusin toimia enemmän havainnoijana.

Seuraavassa alaluvuissa esittelen työpajojen sisältöä ja niiden toteutusmenetelmiä. Keskiössä on Teatteri Lapuan ja Rockyhdistys Ämyrin tutustuttaminen toisiinsa, ryhmäyttäminen sekä yhteistyömuotojen kartoittaminen.

5.1.1 Nykytila-analyysi

Työpajat lähtivät liikkeelle tutustumistuokiolla. Vaikka teatterilaiset ja ämyriläiset tunsivat toisensa entuudestaan, halusin testata heidän tietämyksensä kumppaninsa yhdistyksestä teettämällä heille SWOT -analyysin.

<p style="text-align: center;">VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - innokas, aktiivinen tekijäjoukko - tapahtumaosaaminen ja –kokemus - nuoret tekijät - toimiva hallitus - idearikkaus - ydinryhmässä innokkaita jäseniä - tuki Lapuan kaupungilta (?) - hyvä laitteisto - tunnettuus - tietämys alasta 	<p style="text-align: center;">HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - ydinjoukon (tekijöiden) vähyys - pieni jäsenmäärä - toimintilaongelma - toiminta ei jatkuvasti aktiivista - talon sisäinen tunnettuus
<p style="text-align: center;">MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteistyö muiden toimijoiden (esim. yhdistykset) kanssa - toiminnan monipuolistaminen - yhteistyö Musiikkiopiston kanssa - uuden Oy:n myötä laajempi toiminta - laajentaa toimintaa - lisätä kalustoa 	<p style="text-align: center;">UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - innostuksen hiipuminen → toiminnan väheneminen - toiminta pitkälti avainhenkilöiden varassa - jäsenten muutto muualle - tappiolliset festarit takana → rasite tulevaisuudelle (VPF) - tapahtumien puute

Taulukko 2 SWOT -analyysi Lapuasta Ämyrin työstämänä

SWOT -analyysiä hyödynnetään suunnitteluun liittyvien ongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Menetelmällä kartoitetaan heikkouksia, vahvuuksia, mahdollisuuksia ja uhkia, jotka kootaan nelikentäksi.

SWOT-analyysin teettämin ristikkäin oli ryhmän mielestä haasteellinen, mutta mielekäs tehtävä. Kumpikin yhdistys tietää toisistaan sen, minkä julkisuus ja aikaisempi yhteistyö ovat tuoneet esille, loput oli ”vedettävä hatusta” (Taulukot 2, 3).

SWOT-analyysit kertovat yhdistysten palavasta halusta toimia kulttuurin edistämiseksi niin paikallisella kuin alueellisellakin tasolla. Yhteisinä vahvuuksina nähdään innokkuus, idearikkaus, lahjakkuus ja ammattitaito ja tunnettuus. Suurin heikkous on aktiivisten toimijoiden vähäinen määrä. Se rasittaa erityisesti tapahtumien aikana, jolloin työtehtäviin houkutellaan kaikki kynnelle kykenevät ystävät ja sukulaiset. Ongelma ei kosketa yksinomaan Lapuaa, vaan se on haaste aina siellä, missä vapaaehtoistyötä tehdään. Mahdollisuuksia on kuitenkin laajentaa toimintaa ympärivuotiseksi juuri perustetun osakeyhtiön ansiosta. Tällöin tekijöitä saadaan enemmän, riskit voidaan minimoida, voitoilla saadaan hankittua lisää välineistöä.

<p style="text-align: center;">VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - markkinointi - yhteistyö Ämyri-Teatteri Lapua - järjestyksenvalvonta (VPF) - hyvät esiintyjät (VPF) - monipuolisuus - aktiivinen - lahjakas - hyvä me-henki - hyvä maine - kysyntää mukailevat toimitilat 	<p style="text-align: center;">HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onko esiintyjämäärä luonteeltaan ”kapea” suhteessa tapahtuman aikaisempaa luonnetta ajatellen (VPF) - esillä oleminen - aktiivien määrä - vähän aktiivista kökkäporukkaa/tekijöitä - ohjelmisto liian yksipuolista
<p style="text-align: center;">MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - loistava festivaali yleisön mielestä (VPF) - menestys yleisön mielestä (VPF) - kasvaminen maakuntatasolla - useamman tavoittaminen - olla moniosaaja - eteenpäin pyrkivä - ”rajoja” rikkova - ennakkoluuloton - laajentaa toimintaa yhä enemmän ympärivuotiseksi ja jatkuvaksi 	<p style="text-align: center;">UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhtiön kaatuminen (Lapua Festivals OY) - ei saada riittävästi yleisöä (VPF) - toiminnan säilyttäminen - aktiivisuuden hiipuminen - kyllästyminen - kulttuuritarjontaa on niin paljon sekä koko maakunnassa että ihan Lapuallakin

Taulukko 3 SWOT -analyysi Rockyhdistys Ämyristä Teatteri Lapuan työstämänä

Katseet halutaan kohdistaa voimakkaasti tulevaisuuteen. Uhkatekijöinä luovat pelko tulevaisuudesta: festivaalien ja osakeyhtiön taloudellisesta tilanteesta, talkooväen jaksamisesta ja sitä kautta kyllästymisestä koko toimintaan.

Epäileviä ajatuksia herättää myös maakunnan runsas tapahtumatarjonta. Miten saadaan tapahtumat sellaiseksi, että ne herättävät vuosi vuoden jälkeen yleisössä kiinnostusta? Miten saadaan uusi tapahtuma lanseerattua samoin perustein?

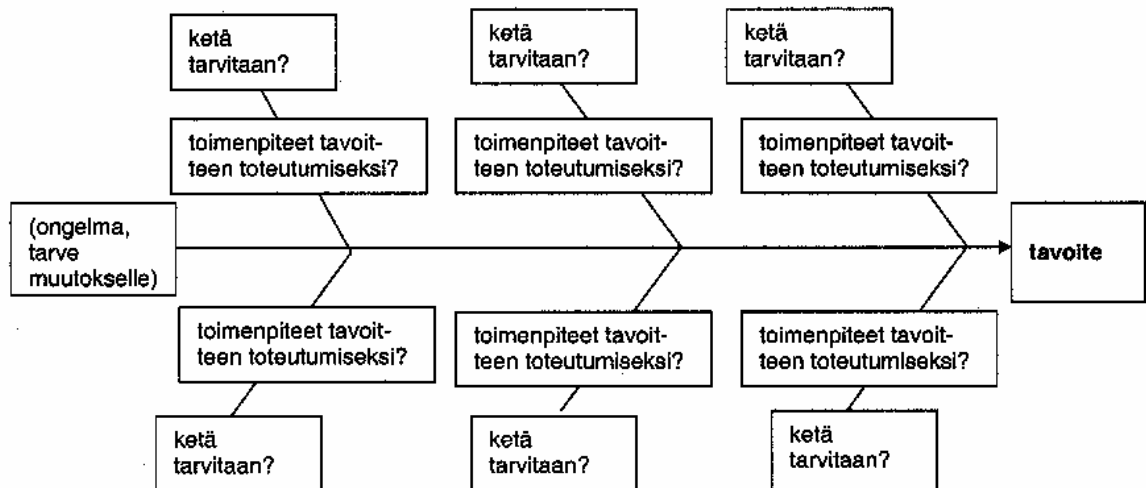
Ensimmäisen työpajan päätteeksi ryhmäläiset toteuttivat 8x8-menetelmän. Siinä ongelma kirjoitettiin A4 -paperille, minkä jälkeen paperin ympärille sijoitettiin kahdeksan paperia ja niille kirjoitettiin jokin ongelmasta tuleva näkökulma. Saadut kahdeksan näkökulmaa siirrettiin uusiksi aloituspisteiksi ja kustakin niistä tuotettiin vuorostaan kahdeksan ideaa. Paritehtävän (teatteri/Ämyri) ongelmakysymykseksi asetettiin ”Mitä voi harrastaa Lapualla?” Tehty ideointimenetelmä osoitti, että Lapualta löytyy paljon harrastusmahdollisuuksia niin kulttuurin kuin liikunnan saralla (Liite 1). Samalla ryhmäläiset saattoivat jo mielessään pohdiskella, mitä yhteistyökumppaneita tulevaisuudessa pyydetäisiin mukaan. Tehtävä toi esille myös paikkakunnan puutteita. Kulttuurielämästä kiinnostuneille nuorille tulisi löytää mielekästä tekemistä. Nyt lukiot ja toisen asteen oppilaitokset nielaisevat ne omaan järjestelmänsä, eikä heitä juurikaan näe harrastusten parissa. Tekemisen puute aiheuttaa myös roskaamista ja yleistä sotkemista. Paikkakunnalle tulisi saada muun muassa musiikkiliike ja bändikämpä, joka saisi nuoret hitsautumaan yhteen mielekkään tekemisen parissa.

5.1.2 Tulevaisuuden visiointia

Lapua Festivals Oy visioi toimintansa ympärivuotiseksi. Tämä kävi ilmi ensimmäisen työpajan aikana. Sen innoittamana lähdin kannustamaan heitä toisen työpajan aikana tulevaisuuden hahmotteluun Vanhan Paukun Festivaalien ja muiden mahdollisten tapahtumien osalta. Menetelminä käytin ns. kalanruotomallia sekä Tapahtumapalvelun kokemisen tasot -työkalua.

Kalanruotomallin avulla voidaan tunnistaa mitä toimijoita tarvitaan tavoitteen saavuttamiseksi. Mallia voidaan käyttää sekä mahdollisuuksien tunnistamisessa että ongelmien ratkaisemisessa. Kalanruotomalli on pelkkä hahmottamis- eli visualisointikeino, joka stimuloi näköaistin avulla uusia mielle yhtymiä. Tuotos muistuttaa kalanruotoa, jossa on pääruoto ja pienempiä ruotoja. (Kananen, 2009, 36)

Päädyin kalanruotomallin käyttämiseen sen toimivuuden ansiosta (Kuvio 3). Tavoitteena oli yhteisen tahtotilan saavuttaminen Vanhan Paukun Festivaalien toteuttamisessa -nyt ja tulevaisuudessa. Kalanruodoiksi asetin arvot, tehtävän, strategiat, vision, toimenpiteet, tapahtuman sisäiset tavoitteet sekä seurannan. Teatteri Lapua ja Rockyhdistys näkevät festivaaleissa paljon potentiaalia yhteistyön kehittämiseksi.

Kuvio 3 Kalanruotomalli (Verkojulkaisu 2)

Toimenpiteet muodostuivat seuraavasti:

- **Arvot** merkitsevät yhteisöllisyyttä (VPF -kokoaa yhteen), lämminhenkisyttä, paikallisuutta, maakunnallisuutta, taloudellisten arvojen lisäksi henkisen pääoman tavoittelua hankkimalla VPF:n ohjelmistoon muita kuin ”business” -suuntautuneita artisteja.
- **Tehtävänä** on takoa rahaa omistajayhtiölle, piristää Lapuan kulttuurielämää, tuottaa valtakunnallisesti tunnettuja esiintyjä Lapualle (” ei merta edemmäs kalaan”), koota kaikki lapualaiset ja lähikuntien ihmiset yhteen, Lapuan tunnettuuden kasvattaminen.
- **Strategioina** nähdään kaupungin kulttuuritoimen osaamisen hyödyntäminen, tapahtuman järjestäminen ajankohtana, jolloin ei muita kilpailevia ta-

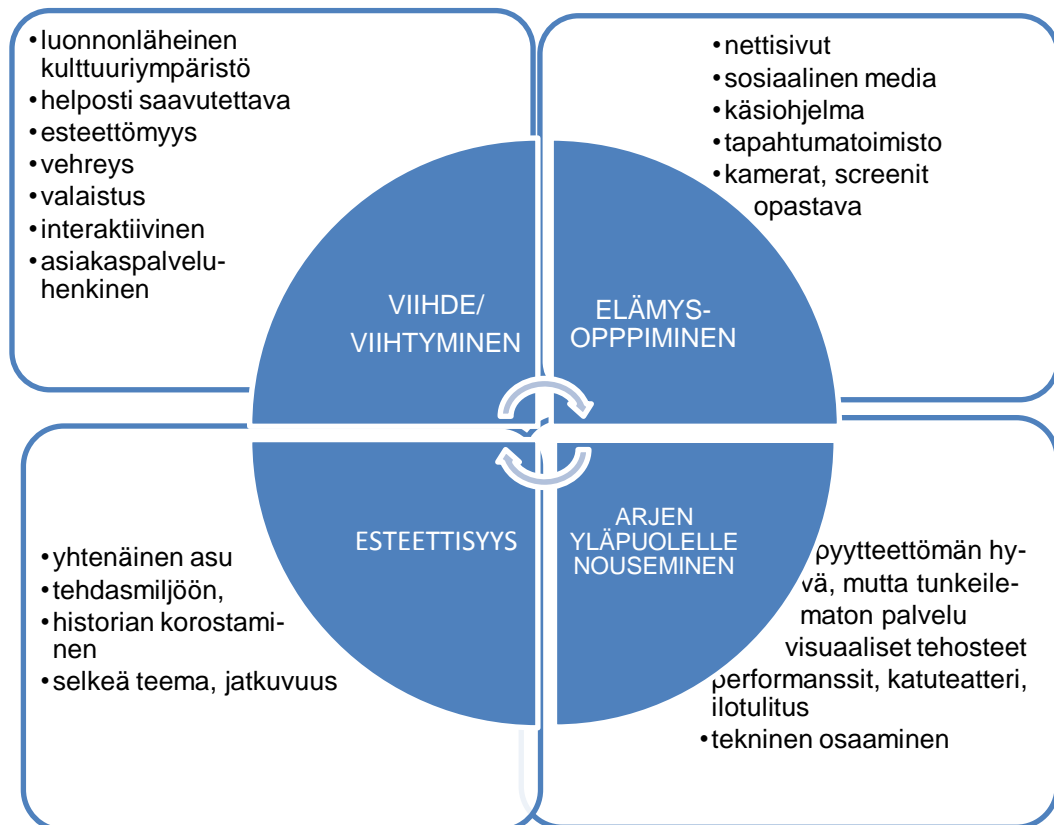
pahtumia, valittujen yhteistyökumppaneiden tuoma taloudellisen hyöty ja tunnettuuden lisääntyminen.

- **Visiona** on omaleimaisen ja ohjelmistoltaan kiinnostavan musiikki- ja teatterifestivaalin tuotteistaminen Etelä-Pohjanmaan alueella.
- **Toimenpiteiden** työstäminen alkaa organisaation ja vastuualueiden selkiyttämällä. Festivaalien osalta ohjelmisto ei saa muodostua liian kapealaiseksi, vaan kohderyhmäajattelua tulee laajentaa.
- **Tavoitteina** (kävijät/imago/myynti) on tarjota lisää ideoita molemmille yhdistyksille toimintansa vahvistamiseksi, nostaa lapualaisten järjestöjen ja yhdistysten imagoa, tuottaa valtakunnallisesti tunnettu tapahtuma, saada yritykset kilpailemaan pääyhteistyökumppanuudesta, tehdä kaikenikäisille sopiva tapahtuma. Kukaan ei halua menettää lapualaista kärkitapahtumaa, mutta tapahtuman toteuttajista ei ole tietoa vuoden 2012 osalta. Kävijätavoitteeksi on asetettu 3 000 - 5 000. Sitä ei pyritä liikaa kasvattamaan, että tapahtuman henki säilyisi intiiminä.
- **Seuranta** tapahtuu tarkkailemalla taloutta (löysät pois), luomalla asiakasrekisteri sekä teettämällä asiakastytyväisyyskysely. Tärkeintä on, että virheet tunnistetaan ja niistä opitaan ("Learning by doing").

Kalanruoto -tehtävän perusteella minulla jäi selkeä kuva siitä, mitä Lapua Festivals Oy tavoittelee festivaalien osalta: oman osaamisen hyödyntäminen omaleimaisessa ympäristössä erilaisten organisaatioiden tietotaitoa hyödyntäen. Tapahtuma halutaan pitää kooltaan sellaisena, että siellä säilyy lämminhenkinen ja idyllinen tunnelma kokoamalla yhteen lapualaiset ja lähikuntien ihmiset. Ohjelmiston tulee olla mahdollisimman monipuolista, kaikille ikäryhmille suunnattua. Samalla voidaan tuoda esille sellaisia esiintyjä, joille esiintyminen festivaaleissa voi toimia ponnahduslautana isommille areenoille. Tavoitteiden taivaalla on vain yksi harmaa pilvi: Tänä vuonna tapahtuman tuottavat Lapua Festivals Oy sekä Lapuan kulttuuritoimi. Kukaan ei tiedä, kuka on vastuullinen taho vuonna 2012. Yhteisiä tulevaisuuden suunnitelmia on vaikea tehdä ainakaan festivaalien osalta. Tutkimuksessa

käytetty kalanruotomallia voi hyödyntää jatkossa erilaisten tapahtumien tuotteistamisprosessissa.

Tapahtuman palvelukokonaisuuden elämyksellisen kokemuksen vahvistaminen tapahtuu Creamentors Oy:n mukaan Tapahtumapalvelun kokemuksen tasot -työkalun avulla. Sen avulla voi kehittää ja luoda erilaistavia ja elämyksellisiä tapoja tapahtuman palvelukokonaisuuden kuluttamiseen ja kokemiseen liittyen. Halusin teettää tämän yksilötehtävän päästäkseni syvemmälle ryhmäläisten aistimaailmaan ja asioiden kokemiseen asiakkaan kautta. Tarkastelussa pureuduin viihteeseen/viihtymiseen, elämysoppimiseen, esteettisyyteen sekä arjen yläpuolelle nousemiseen. Tehtävän tulokset ilmenevät kuviosta 4.

Kuvio 4 Tapahtumapalvelun kokemuksen tasot –työkalu Creamentorsia mukaillen

Tapahtuman viihteellinen osuus muodostuu tapahtuman tarjonnasta ja sen kokemisesta, ohjelman seuraamisesta, ihmisten nautintohalukkuudesta sekä passiivisesta osallistumisesta. Luonnonläheinen ja helposti saavutettava kulttuuriympä-

ristö tapahtumapaikka tukee tapahtumassa viihtymistä. Somistuksen, AV - tekniikan tulee olla tapahtuman imagon mukainen. Tapahtumahenkilöstöltä vaaditaan asiakaspalveluallttiutta ja sitoutumista työtehtäviinsä. Tiedotuksessa tulisi käyttää interaktiivisia, omaperäisiä ratkaisuja asiakkaiden saavuttamiseksi.

Elämykselliseen oppimiseen kuuluvat tarinat, opetus sekä asiakkaan mahdollisuus osallistua ja olla itse osa tapahtumaa. Vanhan Paukun Festivaalien tavoitteena on tuottaa monipuolista, ajan tasalla olevaa tietoa kotisivujen, sosiaalisen median, käsiohjelman sekä tapahtumatoimiston välityksellä. Jokaisen henkilöstön jäsenen tulee olla tietoinen tapahtumaan liittyvistä faktoista.

Esteettisyys perustuu pitkälti aistihavaintoihin. Se kertoo, miten tapahtuma on puettu houkuttelevaan ja viehättävään muotoon. Ryhmällä oli selkeä käsitys siitä, että esteettisyys koostuu yhtenäisestä asusteesta, tehdasmiljööön hyödyntämisestä esimerkiksi valoilla. Kaikessa tulisi näkyä selkeä teema, jatkuvuuden korostaminen. Yleisölle jää muistijälki, jossa korostuu erilaisten aistihavaintojen tuoma hyvän olon tunne.

Arjen yläpuolelle nouseminen merkitsee yllättäviä, harvoin nähtyjä ratkaisuja. Kokonaiselämyksen vahvistamiseksi tarvitaan ryhmän mukaan performansseja, katuteatteria ja ilotulituksia. Palvelun tulisi olla pyyteettömän hyvää, vaan ei tunkeilevaa. Palvelutilanteessakin tulisi tarjota jotakin tavanomaisesta poikkeavaa. Teknistä osaamista tulisi hyödyntää käyttämällä ainutlaatuisessa miljöössä erilaisia visuaalisia tehosteita.

Työpajan päätteeksi ryhmä toteutti **tapahtumaideariihen**. Ideariihessä olin hahmotellut sateenvarjon. Sen alle oli kirjoitettava, mitä konkreettisia tapahtumia tai tilaisuuksia Lapua Festivals Oy voisi toteuttaa. Ryhmästä kumpusi seuraavanlaisia vastauksia:

- nuorten, aloittelevien bändien esiinmarssi ("first stage")
- konsertit
- seniori-lapsi -tapahtumat
- lastenteatteri
- stand up ja improillat
- kesäteatterin "jatkot", esityksen jälkeen bändi-ilta

- suurmusikaali, jossa mukana Teatteri Lapua, Ämyri, Vanhassa Paukussa toimiva Musiikkiopisto ja Kevyt Kanava Oy
- yhteistyö Lapuan Yrittäjät ry:n kanssa → yrittäjätapahtuma/ sidosryhmätilaisuus

Vaikka Lapuan kulttuurielämä nähdään vilkkaana, ryhmän vastauksien perusteella paljon on vielä ammennettavaa lapualaisesta maaperästä. Ämyrin toiminnan alkuaikoina oli tapana järjestää bändi-iltoja aloitteleville yhtyeille. Kaupallistumisen yhdistyksen oli pakko hakea iltoihinsa nimekkäitä esiintyjä, jolloin ”aloittelijat” väistyivät pois estradeilta. Lapua Festivals Oy haluaa palauttaa vanhan perinteen takaisin muun muassa erilaisten konserttien välityksellä.

Yhteisöllisyyden pitäisi näkyä enemmän Vanhan Paukun alueella. Yhtenä ajatuksena on virinnyt kansalaistori -tapahtuman järjestäminen. Siellä voisi toivottaa tervetulleiksi Lapuan uudet asukkaat, järjestää eri yhdistyksille ja järjestöille esittämismahdollisuus, antaa uusille esiintyjäryhmille tilaisuus oman osaamisen tuotteistamiseen, saattaa eri sukupolvet yhteen seniori-lapsi -tapahtumalla, organisoida jopa kuljetus, jos muuten yleisö ei pääse paikan päälle.

Kesäteatterin ”jatkoja” eli bändi-iltoja järjestettiin onnistunein tuloksin kesällä 2010. Noista jatkoista tulikin pidemmät, sillä niiden ansiosta syntyi ajatus yhteistyöstä Teatteri Lapuan sekä Ämyrin välille. Bändi-illat toteutuvat tulevana kesänä paikallisten esiintyjien voimin. Ne pidentävät kesäsesonkia ja saavat paikkakuntalaiset vielä kokoontumaan ja nauttimaan kesätunnelmasta.

Teatteri Lapuan puheenjohtajan haave on suurmusikaalin tuottaminen. Nyt siihen avautuu hyvä mahdollisuus yhteistyössä Ämyrin ja Musiikkiopiston kanssa. Kaikki tarvittava osaaminen löytyy Lapualta, mikä tekee prosessista motivoivan sekä lapualaisia lähentävän haasteen.

Tapahtumia voidaan toteuttaa yhteistyössä jonkin yhteistyökumppanin kanssa. Tällöin kulut saadaan puolitettua ja molemmat järjestävät tahot saavat toiselta yritykseltä tukea brändilleen; puhutaan ns. co-brandingista. Vanhan Paukun Festivaalien suunnittelupalaverin yhteydessä kävi ilmi, että jatkossa voitaisiin järjestää

yhteistapahtuma esimerkiksi paikallisten yrittäjien kanssa: yrittäjät voisivat pitää sidosryhmätilaisuuden, jossa Lapua Festivals Oy julkistaisi festivaalien esiintyjät, joku esiintyjistä voisi lanseerata uutta musiikkiaan. Tilaisuudesta olisi kaikille samanlainen hyöty. Kyse on lähinnä siitä, millä organisaatiolla on resursseja lähteä toteuttamaan vastaavanlaisia tapahtumia.

5.2 Haastattelut

Haastattelu on yksi käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä sekä tutkimus- että kehittämistyössä. Haastattelu sopii myös omaan tutkimustyöhöni, sillä haastattelulla saadaan kerättyä nopeasti tietoa kehittämisen kohteista. Haastattelu oli mielestäni hyvä valinta, kun halusin tietoa kehitettävistä kohteista myös yksilötasolla. Haastattelu tuki myös järjestämieni työpajojen antia, sillä sen ansiosta sain syvennettyä niitä teemoja, jotka työpajoissa jäivät vielä avoimiksi.

Haastattelussa käytin puolistrukturoitua muotoa, lomakekyselyn kysymyksiä ilman vastausvaihtoehtoja. Halusin tutkia ilmiötä nimeltään Lapua Festivals Oy. Aiheen ympärille rakensin tukikysymyspaketin, joka liittyi osakeyhtiön tulevan kesän yhteiseen produktion Vanhaan Paukun Festivaaleihin. Ennen tätä teemahaastattelua kävin haastateltavien kanssa kysymykset läpi ja näin ollen pyrin varmistamaan koko ilmiön osa-alueiden mukanaolon (Liite 2). Lopuksi litteroin haastattelut eli purin ne tekstimuotoon käyttämäni sanelulaitteen avulla.

Haastateltavat valitsin sen mukaan, millainen kosketuspinta heillä on lapualaiseen kulttuurielämään. Kulttuurikeskus Vanhan Paukusta sain neljä haastateltavaa eri aloilta. Kaksi haastateltavista liittyi Lapuan harrastajateatterin toimijoihin suoraan tai välillisesti. Mielestäni kuusi haastateltavaa oli sopiva määrä henkilöitä saadakseni riittävän määrän syventävää tietoa työpajojeni tueksi.

Lapua -henki näkyi haastateltavissa. Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että lapualaisuus lepää syvässä maaperässä. Sieltä se kumpuaa väkevänä voimana, sitkeänä oikeassa olemisena, moniarvoisuutena.

Ollahan hyviä organisoimahan, olemahan ajassa mukana, myöskin käyttäillään ja kattotaan kuinka muualla. –Vuonna 1981, kun kulttuuri-

toimintalaki säädettiin, alkoi tulla valtionapua noihin virkoihin. Etelä-pohjalaiset kunnat olivat aika lailla samalla viivalla. Toiset päättivät lama-aikana loputtaa kulttuuritoimen ja täällä mentiin toiseen suuntaan. Ja mun mielestä tulos on nähtävissä. Ehkä se kuvastaa; jossakin voidaan olla, jos ei edelläkävijöitä, niin aloitteellisia. (V1)

Lapualainen kulttuuritarjonta saa haastateltavilta kiitosta, erityisesti siitä, että tarjonta on niin runsasta kaikille ikäpolville.

Tietysti oman työn kautta ajattelen, että täällä on esimerkiksi lapsille aivan mahtavat mahdollisuudet kasvaa, sekä oman talon kautta käsi-työ- ja kuvataidekoulussa sekä musiikkiopistossa, tähän kulttuuriin. Jos ajattelen tarjontaa, niin kyllä täällä on paljon, ehkä kesäaikana enemmän, kulttuuritilaisuuksia, mutta onhan tuossa teatterikin, joka toimii ympäri vuoden. Niinku sanoin, kyllä minä pidän tätä erittäin aktiivisena ja kulttuurimyönteisenä paikkana. (V2)

Vanhan Paukun Festivaaleilla lähestulkoon kaikki ovat vierailleet. Jotkut ovat vierailleet joka kerta siitä lähtien, kun Spelit järjestettiin vuonna 2000. Vuodesta 2004 lähtien Vanhan Paukun Festivaalit -tapahtuma tuli korvaamaan Spelejä.

Siellähän oli väkeä tekemässä tapahtumaa...Siinähän on aina ollut pientä skismaa ohjelmistopolitiikassa ja rahan käytössä. Museotoimenjohtaja on ollut ohjelman järjestäjä ja rahat on ollut toisella järjestävällä taholla, niin siinähän tulee törmäyskurssia, mutta aina ne on jotenkin.... Nehän oli huippuvuosia, 2000 -luvun puolessa välissä. (V3)

Vaikka järjestävällä taholla saattoikin olla erimielisyyksiä, ne eivät ole näkyneet yleisölle. Tapahtuman järjestelyt ovat sujuneet aivan moitteettomasti. Ehkä ainoa ulospäin näkyvä tekijä on ollut somistuksen puuttuminen. Syynä voi olla se, että tapahtuma on aina toteutettu hyvin miehisin voimin.

Kaikki uskaltaa tulla sieltä kotua ja tapaamaan tänne ihmisiä ja eritoten kuuntelemaan musiikkia ja tekemisiä, mitä täällä on. Mulla on aina ollut se kahden päivän lippu. Järjestelyistä mulla ei ole ainakaan mitään moitittavaa. Täällä on ihan selkeesti ollut ajallansa kaikki, mitä tapahtuu missäkin teltoissa. On ollut ruokapuolta ja juomapuolta ja kaikkea ihan hyvin. Ja aion toki vieraila tänäkin vuonna. (V4)

Rockyhdistys Ämyrin ja Teatteri Lapuan perustama Lapua Festivals Oy herättää kunnioitusta ja kannustavaa vastaanottoa. Tietoa on ihmisillä vielä vähän, mutta

varmasti vuosien saatossa, kun nimi vilahtelee eri tapahtumien yhteydessä, tunnettuuskin lisääntyy.

Tietysti se on sillälaililla, kun on paljon toimijoita, niin aina on enemmän pohjaa, millä ponnistaa ja monenlaista toimijaa ja osajaa samois piiriin, niin sillälaililla se on hyvä asia... ja vaikka oliskin sitten erilaisia toimijoita. (V5)

Lapua Festivals Oy:n perustamisen myötä odotetaan yhä vilkkaampaa kulttuurielämää. Toisaalta kaikki myöntävät sen, että osakeyhtiön takana ovat ihmiset, jotka tekevät tätä harrastuksenaan. Ei voi siis olettaa, että resursseja riittää joka toiveen toteuttamiseksi.

Pitää saada ensin tämä tehtyä ja kattottua, kuinka se menee. Talavi on aina se, että silloin vois olla jotakin myös, koska tässä on aika pitkä kaamosaika Suomessa ja kesällä kaikki sen tekee, ja tuntuu vaan kiihtyvän. Pitää ajatella toisaalta, että, kuinka kauan meillä riittää tietotaitoa isojen tapahtumien toteuttamiseksi. Pitää miettiä, halutaanko tehdä se, mitä tehdään pienesti vai isosti. (V1)

Näen Lapua Festivals Oy:n toiminnan koko Lapuan kulttuurielämän hyväksi. Se voi toimia eräänlaisena kokoajana, "sateenvarjona" tapahtumakentässä. Olisi ilahduttavaa todeta, että tapahtumia olisi tasaisesti kaiken aikaa ilman, että porukka väsähtää raha- tai aikapulan vuoksi. Kyseessä on kuitenkin harrastustoimintaa, vaikka se toteutettaisiinkin kuinka ammattimaisesti ja yrittäjämäisesti tahansa. (V6)

Haastateltavat pitivät Lapuaa luovana kaupunkina. "Luovuus on sitä, että näkee vaihtoehtoja" (V2). Heidän mielestään se on realismia jo nyt, mistä kiitos kuuluu Kulttuurikeskus Vanhan Paukun puuhaisille ja -äideille. Museotoimenjohtaja antaa vielä pidemmälle menevän kommentin asian tiimoilta.

Luovuus on ja sitä ei ole. Sitä on ja sitä ei ole. Se on utopiaa ja se on realismia. Tämä kuvaa hyvin tämän paikkakunnan ristiriitaisuutta. Tulevaan kulttuuristrategian kirjoitusiltaan on joutunut ittekin miettimään asioita. Tehdäänkö asioita oikein vai oikeita asioita? Sitä voi tehdä vaikka kuinka paljon asioita, mutta viekö tämä eteenpäin? Ja ehkä ollahan semmoses tilanteess Etelä-Pohjanmaalla, en tiedä ollahanko koko Suomes sellasess tilantees, että on tehty kaikenlaista. Nyt täytyy saada joku järki, punainen lanka tähän toimintaan. (V1)

Haastateltavat eivät osanneet nimetä erityisiä trendejä, jotka vaikuttaisivat tapahtumatuotantoon. Keskustelua herätti muun muassa Kauppakadun muutostyöt, toiminnasta poistuneen asemarakennuksen kohtalo, Vanhan Paukun tilojen uudistustyöt, joita tullaan lähitulevaisuudessa toteuttamaan: taiteilijaresidenssi, TeatteriHiomon keittiötilojen ”kasvojen kohottaminen”, yläkerran rakentaminen kokoustiloiksi. Vanha Paukku koetaan kuitenkin välineeksi erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien toteuttamiseksi. Katseet halutaan kohdistaa nyt kulttuurikeskuksen ulkopuolelle, mistä sitten saadaan uusia, tuoreita kasvoja tapahtumatuottajiksi.

5.3 Lapuan kulttuuristrategia hahmottuu

Etelä-Pohjanmaan liiton strategiaa myötäillen Lapua haluaa olla mukana työstämässä omaa kulttuuristrategiaansa. Siitä osoituksena oli maaliskuussa 2011 järjestetty kulttuuristrategian kirjoitusilta. Illan walking cafe -tapahtumassa oli mukana yli kolmekymmentä kulttuurin parissa toimivaa tai siitä kiinnostunutta henkilöä.

Illan teemoina olivat luovien alojen yrittäjyys, kansainvälisyys ja kulttuuriperintö sekä kulttuuripalvelut Lapualla. Opinnäytetyössäni käsittelen illan teemoista kulttuuripalveluiden asemaa Lapualla sekä niiden kehitysnäkymiä. Kulttuuripalvelujen tuottaminen on keskittynyt tänä päivänä Vanhan Paukun alueelle. Strategialtaan osallistuvat haluavat toisaalta olla kehittämässä kulttuurikeskusta entistä houkuttelevammaksi, toisaalta hakemassa myös uusia kanavia saada paikallisväestö osallistumaan ja sitoutumaan omalta osaltaan palveluiden tuottamiseen. Yhteisen tekemisen ja kokeminen luo synergiaa ideointiin, resurssointiin, markkinointiin sekä käytännön toimiin. Kulttuurikeskus Vanha Paukku säilyisi keskeisenä palvelujen tuottajana, sekä tapahtumakeskuksena. Tapahtumien tulisi yhteisöllisyyden nimissä jalkautua myös eri kyliin, jolloin tiedottamisen hermokeskuksena sekä veturina toimisi kulttuurikeskus. Yhteistyön helpottamiseksi perustettaisiin yhdistysarkisto, jossa yhdistysten tiedot pysyisivät ajan tasalla jäsenten vaihtumisesta huolimatta. Sisäisen viestinnän parantamiseksi jokaisesta organisaatiosta tulisi nimetä vastuhenkilö, joka huolehtisi tiedottamisesta kulttuuritoimen osalta. Samalla vältettäisiin myös tapahtumien päällekkäisyys, mikä tuntuu olevan ongelma muuallakin kuin Lapualla.

Tapahtumatuotannon suunnittelussa kohderyhmäajattelu tulisi olla mukana entistä selkeämmin. Kohderyhmä tulisi tuntea riittävän hyvin, jotta osattaisiin tehdä oikein suhteutettuja markkinointisuunnitelmia, joissa hyödynnettäisiin sopivia kanavia. Henkilökohtaistaminen tulisi näkyä kulttuuritilaisuuksissa. Erityisesti sellaiset ihmiset, jotka eivät juurikaan käytä kulttuuritoimen palveluja, tulisi kutsua henkilökohtaisesti erilaisiin kulttuuritilaisuuksiin. Oman haasteensa asettaa Lapuan levittäytyminen laajalle alueelle. Paikallisliikenteen puuttuminen erityisesti loma-aikoina heikentää potentiaalisen asiakaskunnan saavutettavuutta. Tapahtumien yhteydessä voisi käytössä olla esimerkiksi "hop on, hop off" -bussit, mikä lisäisi paikallisten asukkaiden mielenkiintoa kuluttaa entistä enemmän lapualaisia kulttuuripalveluita.

Ennen vaihdettiin kuulumisia ja mielipiteitä kaupassa tai nakkioskilla, nykyään internetissä. Sosiaalinen media on muotoutunut tarpeiden perusteella ja tarjoaa mahdollisuuksia kommunikaatioon, mielipiteisiin ja keskusteluun joko laajemmissa tai tarkoin rajatuissa "yhteisöissä". Koska kaupungin tiedotepalsta paikallislehdessä tarjoaa lähinnä "sillisalaattia", joka ei tavoita kohderyhmiä, Facebookin tehokkaampi hyödyntäminen tiedottamis- ja markkinointikanavana, saisi nuorisonkin innostumaan mukaan toimintaan.

Lapualaisen kulttuurielämää koskevan tiedottamisen tasoa tulisi nostaa. Etelä-Pohjanmaa Liitto ja Etelä-Pohjanmaan Matkailu julkaisevat nettisivuillaan tapahtumakalenteria, joka on aina ajan tasalla. Samanlaista tapahtumatoria kaivattaisiin Lapuan kaupungin sivuille sekä kulttuurikalenteria julkaistavaksi Lapuan Sanomissa. Vaikka Lapualla on erittäin hyvä matkailuesite, tulisi kulttuuripalveluista tuottaa esimerkiksi liitesivut matkailuesitteen väliin. (Syväoja, 2011)

Lapualle nousee jättimäinen Ideapark -ostoskeskus, johon on suunniteltu yli 100 liikettä. Rakennus valmistuu vuonna 2013. Strategiaillassa ehdotettiin, että Lemppäälässä toimiva Ideapark ryhtyisi promoamaan Lapuaa. Kaupungista voisi olla esillä tiivis tietopaketti. Tämän lisäksi näkyvyyttä lisäisi oma näyttelytila, kulttuuritoimella oma tilansa. Ideaparkin valmistuttua kohdetta tulisi hyödyntää paikallisväestölle suunnattuna tapahtuma-areenana sekä kansalaistorina (Syväoja, 2011).

Ihmisestä tulee aktiivinen kansalainen, kun hän astuu oman kotiovensa ulkopuolelle ja alkaa osallistua ja toimia. Osallistuminen tarkoittaa mukanaoloa erilaisissa

sosiaalisissa aktiviteeteissa. Sitä voi ilmetä työelämässä, kansalaistoiminnassa ja yhteiskunnallisessa osanotossa. Osallisuus on vahvasti kokemuksellista ja jaettua (Repliikki 1,2005, 4-5). Osallistavia toimintamuotoja kaivattaisiin strategiaillan perusteella erityisesti yläkoululaisille, päiväkotilapsille, nuorille, senioreille, maahanmuuttaneille sekä perheille. Toiminnoissa tulisi huomioida poikkitieteellinen sekä sukupolvet ylittävä ajattelumalli. Tuomalla perinteet ja historia nykypäivään säilytetään lapualaisen tulevaisuudenusko ja yhteenkuuluvaisuuden tunne.

6 POHDINTAA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Opinnäytetyöni toteutin Teatteri Lapuan ja Rockyhdistys Ämyrin toimeksiantona. Työharjoitteluni aikana näiden kahden liitosta syntyi Lapua Festivals Oy. Elokuussa 2011 järjestettävät perinteiset Vanhan Paukun Festivaalit saa toteuttajakseen uuden kokoonpanon Lapua Festivals Oy:n sekä Lapuan kulttuuritoimen. Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuottaa Lapua Festivals Oy:lle kehittämissuunnitelma, jossa olisi selkeät tavoitteet, mitä yhtiö tulee tekemään muutaman seuraavan vuoden aikana. Harjoitteluni edetessä minun oli myönnettävä, että valtaiset visioni olivat ylimitoitettuja. En voisi tehdä kehittämissuunnitelmaa yhtiölle, jonka toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja pieneen aktiivijoukkoon. Tässä tutkimuksessa tyydyn tarjoamaan kehittämisehdotuksiani osakeyhtiön toiminnan tehostamiseksi.

Toteuttamani toimintatutkimus keskittyi kolmeen eri osioon. Järjestin Teatteri Lapuan ja Rockyhdistys Ämyrin aktiiveille kaksi työpajaa, joissa aktivoitiin osallistujia eri menetelmin miettimään yhdistysten toimintaa SWOT -analyysien avulla, pohdiskelemaan Vanhan Paukun Festivaalien sekä Lapua Festivals Oy:n tulevaisuutta. Toisessa osiossa haastattelin kuutta eri kulttuurialan toimijaa. Litteroiduista haastatteluista hyödynsin osan tutkimukseeni kohdistuvana lisämateriaalina. Kolmannessa osiossa osallistuin Lapuan kulttuuristrategian kirjoitusiltaan. Itse strategia valmistuu ensi syksynä.

Kun tarkastellaan tämän päivän lapualaista kulttuurielämän kehitystä, on eräs keskeinen alueellista kehitystä edistävä tekijä toimintaympäristöjen innovaatioiden syntymistä ja leviämistä tukeva ilmapiiri. Lapua on onnistunut luomaan sellaisen Kulttuurikeskus Vanhan Paukun avulla. Museotoimenjohtaja totesi kuitenkin haastattelussaan kulttuurikeskuksen toimivan vain välineenä, josta nyt olisi lähdettävä lentoon ja haettava tekijöitä ja osajia muualta. Kulttuurikeskus Vanhan Paukun kaltainen innovatiivinen toimintaympäristö antaa siihen loistavat mahdollisuudet.

6.1 VPF:n jatkot

Vanhan Paukun Festivaalit tarjoaa vuonna 2011 tuoreita tarinoita. Tuoreus tarkoittaa uusia tekijöitä ja toimijoita niin tapahtumatuotannossa kuin esiintyjäkaartissa. Festivaali kokoaa yhteen niin paikallisesti kuin maakunnallisesti. Lapua Festivals Oy:n näkemys tapahtumasta on tuottaa taloudellisten arvojen lisäksi henkistä pääomaa. Siihen päästään hankkimalla ohjelmistoon muitakin kuin ”business -suuntautuneita artisteja. Visiona on omaleimaisen ja ohjelmistoltaan kiinnostavan musiikki- ja teatterifestivaalin tuottaminen Etelä-Pohjanmaan alueella. Vanhan Paukun alueen kiinnostavuus muodostuu historiallisesta, luonnonkauniista miljööstä, omaleimaisesta palvelusta, yhtenäisestä tyylistä sekä yllätyksellisistä tekijöistä, kuten visuaalisista efekteistä tai vaikkapa katuteatterista.

6.2 Matkailusta lisää paukkuja

Matkailusta on tullut osa ihmisen identiteettiä ja arkipäiväinen elämäntapa. Matkailun yhteiskunnallinen merkitys on kokenut muutoksen. Nyky-yhteiskunnassa matkailu on paitsi taloudelliseen hyötyyn tähtäävä elinkeino, myös yksilö- ja yhteisötason keino sopeutua muuttuviin oloihin. Lähimatkat tarjoavat mahdollisuuden tutustua uuteen asuin- ja työpaikkaseutuun, sen historioihin, kulttuureihin, perinteisiin ja luontoon. Transmodernissa kulttuurissa alueellisen matkailun merkitys on laajentunut henkilökohtaisten kokemisesta ja etsinnästä tiedon ja elämysten hankintaan.

Lähimatkat ja lyhytlomat avaavat uusia, vaihtoehtoisia mahdollisuuksia alueellisten matkailuelinkeinojen kehittämiseksi. Kehittäminen ja toteuttaminen eivät yleensä vaadi suuria investointeja. Lähimatkailijat tutustuvat olemassa oleviin nähtävyyksiin ja käyttävät hyväksi matkakohteissa ja matkan varrella sijaitsevia palveluja, kuten kauppoja, huoltoasemia ja majapaikkoja. Alueen luonto, kulttuurit, historia, perinteet ja elämäntavat ovat tällaisten spontaanien retkien tutkimuskohteina. Aikaisemmin valmiin matkapaketin ostaneesta kuluttajasta tulee aktiivinen toimija, joka itse päättää matkan sisällöstä ja ajankohdasta omien, senhetkisten tarpeiden ja tilanteiden mukaan.

Vaikka lähimatkailija tekee ratkaisunsa itsenäisesti, tulisi kulttuuripalveluja tuotteistaa enemmän kohderyhmille sopiviksi. Yksi vaihtoehto voisi olla seuraavanlainen: Kun matkailija avaa oven Kulttuurikeskus Vanhaan Paukuun, hän saa nauttia kulttuurikahvilassa kupillisen lisäksi taidenautinnon runohetkestä paikallisen kirjailijan Arto Juurakon seurassa. Kulttuurikävelyään jatkaessaan hän tapaa tehtaan patruunanherran, joka kierrättää häntä Vanhan Paukun alueella. Alueella on mahdollista kokeilla eri työpajoissa kädentaitojaan huovuttamalla, reijaamalla, maa-laamalla, tuunaamalla, jättämällä oman jälkensä tavalla tai toisella lapualaiseen maaperään. Lopuksi lähimatkailijalla on tilaisuus kokea elämyksellinen teatterihetki Teatteri Lapuan harrastajanäyttelijöiden siivittämänä. Tämän tyyppinen kulttuurikävely antaa matkailijalle omaa tilaa ja aikaa pureksia näkemäänsä ja kokemaansa. Osittain palveluja on ollut jo saatavilla, mutta toimintoihin tarvittaisiin lisää resursseja sekä henkilöstön rekrytoinnissa että budjetoinnissa.

6.3 Yhteisöllisyyden voimaa

Kulttuurilla on keskeinen vaikutus yhteisöllisyyden toteutumiseen. Kulttuurin keinoin yhteisöjen elinvoima ja yhteenkuuluvuus voivat vahvistua. Sen edellytyksenä on saada ihmiset mukaan toimintaan järjestämällä ohjattua toimintaa, johon kutsutaan henkilökohtaisesti, järjestetään jopa kuljetus. Lapua Festivals Oy voisi olla koordinoivana järjestäjätahona, eräänlaisena sateenvarjona, erilaisissa tapahtumissa. Työpajoissa ja kulttuuristrategiaillassa tuli esille muun muassa seuraavallaisia ideoita:

- seniori-lapsi -tapahtuman järjestäminen → senioriteatteria lapsille, lastenteatteria senioreille, työpajatoimintaa
- iltamakulttuurin elvyttäminen → iltamia kesäaikana Vanhan Paukun alueella, Luhurikan lavalla, talvisin Tanssikeskus Latosaaressa → tanssin rytkettä ja teatterin huumaa
- nuorten saaminen mukaan toimintaan viemällä kulttuuria koululuokkiin ja toteuttamalla bändi-iltoja yhdessä nuorten kanssa → ämyriläisten toiminnan esittely, uusien kasvojen saaminen mukaan toimintaan

- alueen järjestöjen ja yhdistyksien oman toiminnan esittely kansalaistorilla → Lapua tutuksi –päivä erilaisten tietoisuuksien valossa
- ympäristötaiteteoksen työstäminen koko perheen voimin → perhepäivä
- päiväkotilasten taidenäyttelyn toteuttaminen vanhustentalolla → lapset kertovat tarinoita luomistaan taideteoksista
- kylähankkeen kautta asukkaiden aktivointi → kyläen esittäytyminen vuorolleen korostamalla asukkaiden omia erityisosaamisalueitaan → kyläkiertokierros
- lapualainen kulttuurikilpailu, jossa arvotaan kolme yhdistystä/ järjestöä tuottamaan lapualaisten iloksi oma produktio
- suurmusikaalin hankkeistaminen → Lapua Festivals Oy:n yhteisproduktio
- eri alojen open night -tapahtumat → liikunta- ja kulttuuripalveluiden esittelyä ja osallistumista yksin ja ryhmässä
- teatterin yhdistäminen tapahtumiin esimerkiksi Urkufestivaalit
- improvisaatioiltojen tuotteistaminen eri kohderyhmille: nuoret, eläkeläiset, yrittäjät, harrasteryhmät
- luovien alojen yrittäjien kanssa järjestettävät tilaisuudet → co-branding, uuden tuotteen/palvelun lanseeraaminen
- vireiden eläkeläisten hyödyntäminen → erilaiset tapahtumat niin Vanhan Paukun alueella kuin uuden ilmeen saaneella Kauppadulla → hassunhauskoja kilpailuja esimerkkinä rollaattoreiden kiihdytyskilpailut, kävelykepin heittokilpailut

Yhteisöllisyys on aineetonta pääomaa, joka voi muuttua aineelliseksi pääomaksi. Tämä asettaa haasteen suomalaiselle yhteiskunnalle, jossa sosiaali- ja terveysmenojen osuus kasvaa kiihtyvällä nopeudella. Kulttuurilla olisi tarjota hyviä luonnonmukaisia piristysruiskeita tilanteen parantamiseksi, jos niiden vaikuttavuus tunnustettaisiin yleisellä tasolla. Kulttuuritoiminta lisää paikallista yhteenkuuluvuuden ja hyvänolon tunnetta, valtaistaa asukkaita antamalla luottamusta ja yhteistoimintamahdollisuuksiin sekä edistää alueen tulevaisuutta koskevien visioiden luomista. Pääoman kasvattamiseksi tarvitaan Lapua Festivals Oy:n kaltaisia organisaattoreita, joilla on luovuutta ja tietotaitoa sen toteuttamiseksi yhdessä muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

6.4 Lopuksi

Olen opinnäytetyössäni vaipunut flow -tilaan. Ulkomaailma on menettänyt merkityksensä ja tekemisen aikana purosta on syntynyt virta, jonka mukaan minut on tempaistu. Samanlaisessa tilassa virtaa Lapua Festivals Oy. Yhteisen tahtotilan ansiosta osakeyhtiö voi kasvattaa virrasta vaikka valtameren, jos vain resursseja riittää. Ensimmäinen yhteinen produktio Vanhan Paukun Festivaalit tulee osoittamaan, tehdäänkö oikeita asioita vai asioita oikein. Joka tapauksessa työtä on tehty pitkään ja hartaasti tapahtuman hyväksi jo tässä vaiheessa. Nyt on vain luotettava siihen, että se kantaa osakeyhtiötä suurten vesistöjen äärelle.

LÄHTEET

- A 16.2.2011/352. Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta. [Verkkajulkaisu 1]. [Viitattu 10.5.2011]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2011/Valtioneuvoston_selonteko_kulttuurin_tulevaisuudesta.
- A .31. Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia vuosille 2010-2013. Päivitys. Tulostettu 8.3.2011. Etelä-Pohjanmaan liitto.
- Borisov, P., Lautamaja, M. & Tuuri, H. Etelä-Pohjanmaan kesätapahtumat 2008: Kävijäprofiili, kävijätyytyväisyys ja aluetaloudellinen vaikuttavuus. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu, markkinatutkimuspalvelut.
- Goldblatt, J.J. 1997. Best Practices in Modern Event Management. U.S.A.: CSEP.
- Grahn, M. & Häyrynen, M. Kulttuurituotanto. (toim.). 2009. Kehykset, käytäntö ja prosessit. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.). 2008. Toiminnasta tietoon: toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 3. korj. p. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R. & Moilanen, P. 1999. Siinä tutkija missä tekijä: toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Juva: Atena.
- Haldrup, M. & Larsen, J. 2010. Tourism, Performance and the Everyday: Consuming the Orient. London, New York: Routledge.
- Harju, A. 2005. Harrastajateatteri ja yhteiskunta. Repliikki: Suomen harrastajateatteriliiton tiedotuslehti (1), 4-5.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Tammi.
- Hurtig, J., Laitinen, M. & Uljas -Rautio, K. (toim.). 2010. Ajattele itse!: tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS -kustannus.
- Hytti, J. 2005. Teatterituottajan opas. Helsinki: Like.
- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. [Verkkajulkaisu 2]. [Viitattu 9.5.2011] saatavana: <http://info.stakes.fi/NR/ronlyres/A85FCBC1-72BC-40D1-AE15-28ED3DFCC870/0/menetelmatosa2.pdf>.
- Ikola, J. 2011. Puheenjohtaja Teatteri Lapua. Haastattelu 24.2.2011.

- Järvinen, A & Järvinen, P. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.
- Kananen, J. 2009. Toimintatutkimus yritysten kehittämisessä. Tampere: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja.
- Kareinen, J. 2011. Kulttuurituotannon lehtori. SeAMK. Kommentteja tiedusteluun. [Henkilökohtainen sähköposti]. Vastaanottaja: Tanja Välipakka-Toivonen. [Viitattu 4.5.2011].
- Karimäki-Nuutinen, S. 2010. ”Kun meillä on tätä porukkaa”: voimaantuvaa Seinäjoen kulttuuritoimea rakentamassa. [Verkojulkaisu 3]. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 4.5.2011]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201004206643>.
- Kohtakangas, J. 2001. Etelä-Pohjanmaan kulttuuriteollisuuden kehittämismahdollisuudet. Näkökulmia kulttuuriyrittäjyyteen. Vaasa: Etelä-Pohjanmaan liitto.
- Kauhanen, J., Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa: WSOY.
- Karhu, V-M. 2002. Rockyhdistys Ämyri ry:n alkuvuodet 1988 - 1994. Lapuan Sanomat 11.
- Kulttuuritoimi ja Lapuan kaupungin museot. Talousarvio 2010 ja taloussuunnitelman 2011-2012 perusteet. Tulostettu 22.4.2011.
- Kuula, A.1999. Toimintatutkimus: kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.
- Kuusela, P. 2005. Realistinen toimintatutkimus: toimintatutkimus, työorganisaatiot ja realismi. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.
- Laine, M., Ramberg, J & Jokinen, P. 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus.
- Lehto, R. 2011. Vanhan Paukun myyntisihteeri. Henkilökohtainen sähköposti. Vastaanottaja: Tanja Välipakka-Toivonen. [Viitattu 12.4.2011].
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Tammi.
- Niinikoski, M-L & Sibelius, K. (toim.). 2003. Kulttuuribusiness. Vantaa: WSOY.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOY.

- Oksanen, R. 2002. Intohimoa ja ammattitaitoa: puheenvuoroja tuottajan työstä. Helsinki: Helsingin kauppakorkeakoulu.
- Parantainen, J. 2007. Tuotteistaminen: rakenna palvelusta tuote 10 päivässä. Hämeenlinna: Talentum.
- Pihlainen, M. 2011. Rockyhdistys Ämyrin puheenjohtaja. Kommentteja tiedusteluun. [Henkilökohtainen sähköposti]. Vastaanottaja: Tanja Välipakka-Toivonen. [Viitattu 4.5.2011].
- Pöntinen, B. 2009. Lapua: kotikaupunkimme. Vaasa: Benjam Pöntinen Tmi.
- Ruuskanen, E. & Ylitalo, T. 2010. Lapuan historia III: jälleenrakennuskaudesta EU-ajan alkuun, Lapua: Lapuan kaupunki, Lapuan tuomiokirkkoseurakunta.
- Sonder, M. 2004. Event Entertainment and Production. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Susiluoma, H. 2005. Lapualla muilutetaan teatterin lavalle. Harrastajateatteri paikakunnan voimavarana.
- Syväoja, L. Vs. intendentti. Henkilökohtainen sähköpostiviesti. Vastaanottaja: Tanja Välipakka-Toivonen. [Viitattu 2.5.2011].
- Tapahtumatuotanto kongressituotannoissa. [Verkojulkaisu 4]. [Viitattu 9.5.2011]. Saatavana:
<http://www.seinajokisciencepark.fi/kvohje/cms/index.php?page=tapahtumatuotannon-suunnittelun-ja-toteuttamisen-naekoekulmat>.
- Tarssanen, S. 2006. Elämystuottajan käsikirja. Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus: Rovaniemi.
- Teräväinen, H. 2006. Lapuan Vanha Paukku –uudeksi rakennettu ja puhuttu: kulttuuriympäristön diskursiivinen muodostuminen tapaustutkimuksessa. Espoo: Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosaston tutkimuksia 2006/4.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä. Tammi.
- Valanko, E. 2009. Sponsorointi: yhteistyökumppanuus strategisena voimana. Helsinki: Talentum.

- Valli, R. & Aaltola, J. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin: metodien valinta ja aineistokeruu; virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva: PS-kustannus.
- Vallo, H. & Häyrynen, E. 2010. Tapahtuma on tilaisuus: tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Tallinna: Tietosanoma.
- Wilenius, M. 2004. Luovaan talouteen: kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana. Helsinki: Edita.

LIITTEET

Liite 1. Lapualaisten harrastusmahdollisuuksien koontilomake

Liite 2. Haastattelurunko

LIITE 1

MITÄ VOI TEHDÄ LAPUALLA?

- LUONTO
 - o kalastus, metsästys (pien- ja suurriista, työpaikat ja naiset)
 - o lintubongaus
 - o luontokuvaus
 - o marjastus, sienestys
 - o samoilu, vaellus
- MUSEOT
 - o Lapuan Taidemuseo
 - o Lapuan Liikkeen museo
 - o Patruunatehtaan museo
 - o Paukun vaihtuvat näyttelyt
 - o Ränkimäen museo
 - o Pyhälahden valokuvamuseo
 - o kirkko
 - o vanhat tavarat, kirpputorit
- KOULUTTAUTUA
 - o Kansalaisopisto
 - o Kristillinen opisto
 - o SEDU
 - o yhdistysten järjestämät koulutukset
- YHDISTYSTOIMINTA
 - o Teatteri Lapua
 - o Ämyri
 - o urheilujaostot
 - o nuorisotoiminta
 - o autourheilu
 - o poliittiset järjestöt
 - o ensiapu
 - o partio
- ELOKUVAT
 - o Bio Marilyn
 - o Drive In
- LIIKKUA
 - o avantouinti, uinti
 - o laskettelu, lumilautailu
 - o hiihto
 - o sähly
 - o kuntoliikunta
 - o paini
 - o jääkiekko
- o jalkapallo, pesäpallo, koripallo
- o squash
- o naisvoimistelu (satujumppa, kilpavoimistelu, baletti), jumppa
- o kuntosali (+ zumba, spinning, kahvakuulailu)
- o hohtokeilailu
- o ammunta (sisä/ulko)
- LAULAA JA SOITTAA
 - o Ämyri
 - o Musiikkiopisto
 - o muskarit
 - o Kansalaisopisto
 - o kuorot
 - o bändit (bändikämpät puuttuvat)
 - o soitinliikkeet puuttuvat
 - o klubit
 - o konsertit
- TEATTERIA
 - o Teatteri Lapua
 - o Teatteri Larva
 - o mutu
 - o MEP
 - o teatterikoulu
 - o teatterileikki
 - o koulujen kerhot
 - o seniorit
 - o kurssit (yhdistykset)
 - o lavasteet
 - o talkoot
- SEURAKUNTATOIMINTA
 - o kerhot, pyhäkoulut
 - o lähetystyö
 - o diakoniatyö
- HUOLTOASEMAHENGAILU
 - o sosiaalinen kanssakäyminen
 - o RAY
 - o peliriippuvaiset ☹️
 - o photoplay
 - o kahvin hinta ☹️
 - o puliukot ☹️
 - o tekemisen puute, teinit sotkee ☹️

LIITE 2**OPINNÄYTETYÖ SEAMK/ TANJA VÄLIPAKKA-TOIVONEN**

Teen opinnäytetyöni aiheesta **Yhteistyön kehittäminen Lapuan tapahtumissa, case Teatteri Lapua sekä rockyhdistys Ämyri**. Tämän toimintatutkimuksen tueksi tarvitsen sekä työpajailtoja sekä paikallisten kulttuuritoimijoiden haastatteluja.

Pyydän ystävällisesti vastaamaan vapaamuotoisesti oheisiin kysymyksiin. Mikäli sinulla on aiheeseen liittyen lisäkommentteja ja/tai –kysymyksiä, otan ne mielihyvin vastaan.

- 1) Kuinka kauan olet toiminut kulttuurin saralla? (työ/harrastus)**
- 2) Mitä sinulle merkitsee lapualaisuus?**
- 3) Mitä on tämän päivän lapualainen kulttuuritarjonta?**
- 4) Kuinka useasti olet vierailut Vanhan Paukun Festivaaleissa?**
- 5) Miten tapahtuman järjestelyt on hoidettu, parannusehdotuksia?**
- 6) Aiotko vierailla tapahtumassa tänä vuonna?**
- 7) Teatteri Lapua ja Ämyri ovat perustamassa Lapua Festivals Oy:n yhteistoiminnan tiivistämiseksi. Mitä ajatuksia se sinussa herättää?**
- 8) Mitä uutta Lapua Festivals Oy voisi tuottaa Lapualle?**
- 9) Luova Lapua –utopiaa vai realismia?**
- 10) Mitä trendejä, ilmiöitä voisi mielestäsi hyödyntää tapahtumatuotannossa nykyistä enemmän?**
- 11) Omia kommentteja**

Kiitos!

Tanja Välipakka-Toivonen

